

3. Ekonomický vývoj

Makroekonomický rámec

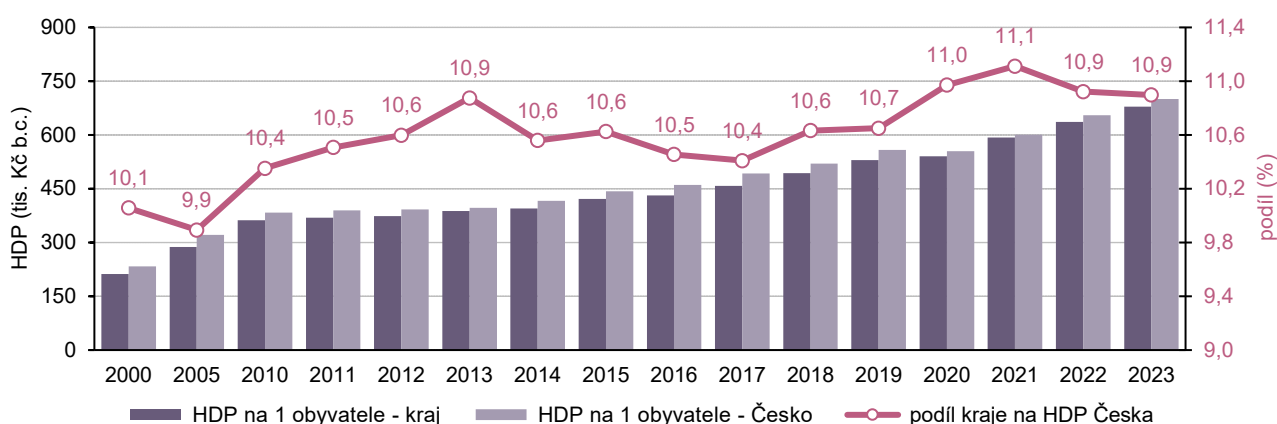
Výsledky regionální makroekonomické statistiky za rok 2024 budou až na počátku roku 2026.

V roce 2024 byla provedena mimořádná revize celé časové řady ročních národních účtů. V souladu s revizemi národních účtů byly revidovány rovněž regionální makroekonomické ukazatele. Nyní jsou k dispozici předběžné údaje za rok 2023, výsledky roku 2024 za kraje budou zveřejněny na počátku roku 2026.

Na jednoho obyvatele kraje připadl v roce 2023 hrubý domácí produkt ve výši 678,8 tis. Kč.

Základním národohospodářským ukazatelem užívaným pro měření výkonnosti ekonomiky na daném území je hrubý domácí produkt (HDP). Podle předběžných výsledků dosáhl regionální HDP v Jihomoravském kraji v roce 2023 hodnoty 830,2 mld. Kč (běžné ceny), což v přepočtu představovalo 678,8 tis. Kč na jednoho obyvatele.

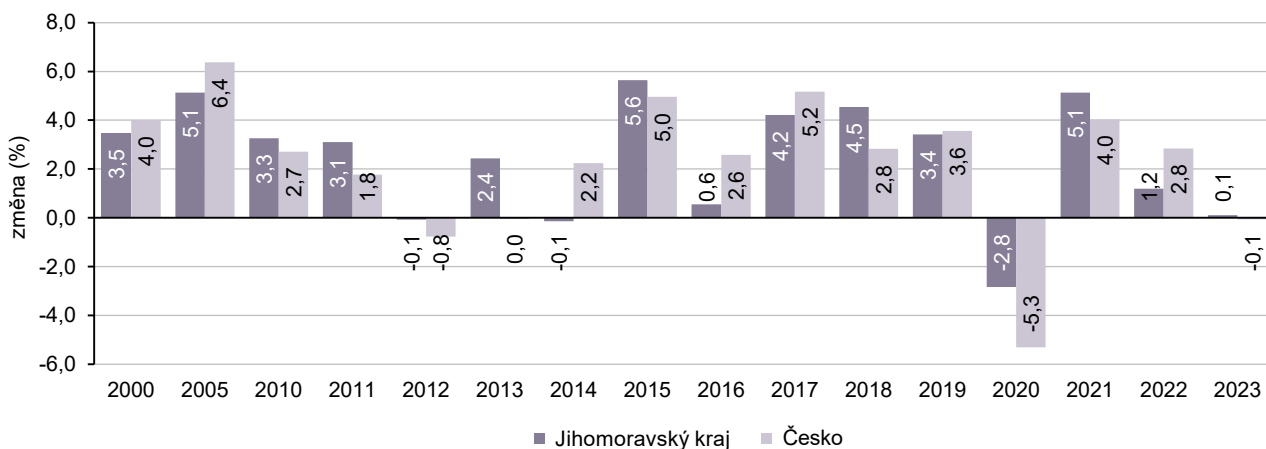
Graf 3.1 Hrubý domácí produkt v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

V roce 2023 objem HDP na obyvatele dosáhl dosavadního maxima.

Přepočtená hodnota HDP na jednoho obyvatele se zvyšovala až do roku 2008, kdy dosáhla maxima 367,7 tis. Kč na obyvatele. Po poklesu v roce 2009 následoval opět postupný růst, v roce 2011 byla překonána i tzv. „předkrizová“ hodnota a meziroční zvýšení bylo zaznamenáno i v dalších letech. Rok 2023 představuje dosavadní maximum.

Graf 3.2 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (předchozí rok = 100)

Krajský podíl na HDP Česka byl mezi kraji 3. nejvyšší.

Od roku 2000 byla krajská hodnota HDP na obyvatele vždy pod průměrem Česka, v roce 2005 činila dokonce jen 89,6 % průměru. K hodnotě Česka se kraj přiblížil nejvíce v roce 2021 (98,7 %), v roce 2023 krajská hodnota HDP na obyvatele

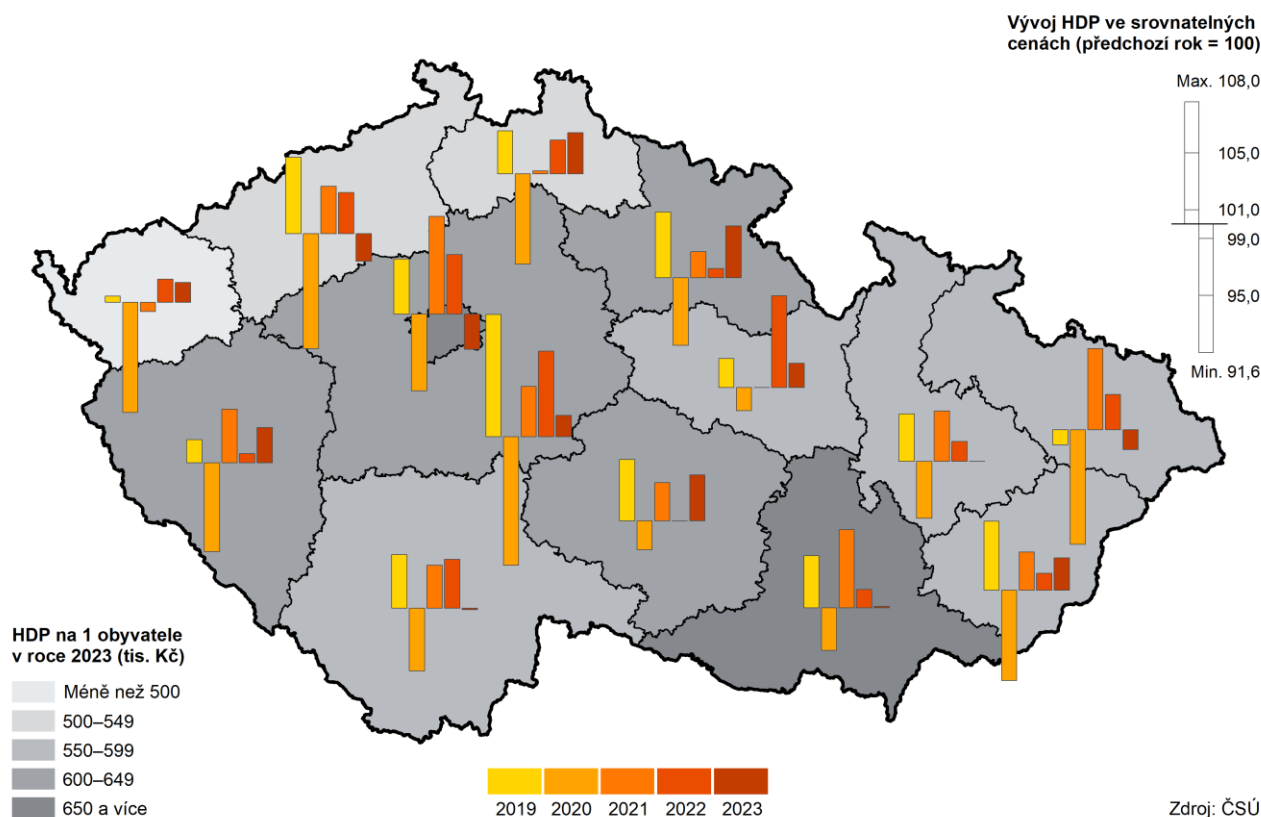

dosáhla 96,9 % průměru Česka. Na republikové hodnotě HDP se Jihomoravský kraj podílel nejméně v letech 2005 a 2006, a to 9,9 %. V roce 2023 dosáhl podíl kraje na republikovém HDP 10,9 % (stejně jako v roce 2022), mezi kraji je podíl dlouhodobě 3. nejvyšší.

Dominantní postavení Prahy ovlivňuje republikové makroekonomické ukazatele.

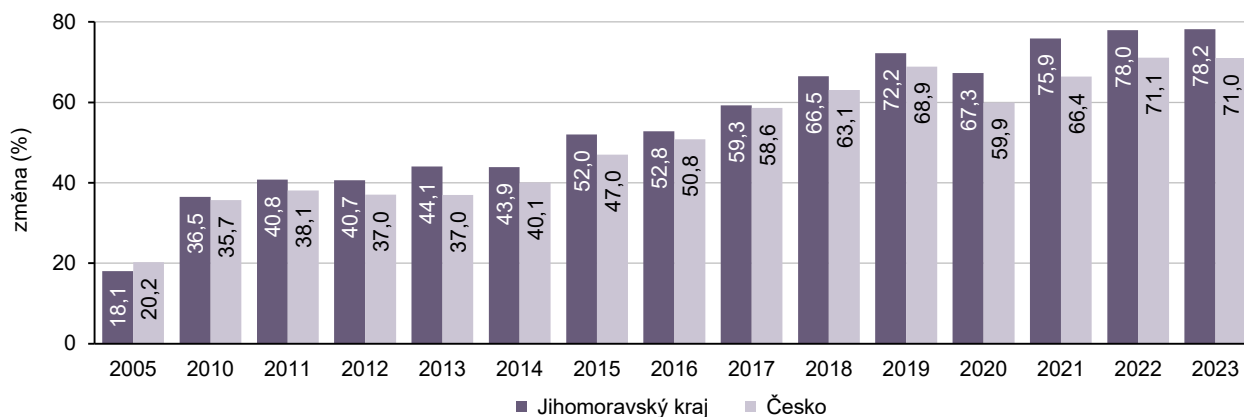
Republikový průměr výše HDP na jednoho obyvatele (i ostatní makroekonomické ukazatele) ovlivňuje svou vysokou ekonomickou výkonností hlavní město Praha, a to do té míry, že pod průměrem Česka jsou všechny ostatní kraje. Jihomoravský kraj se u výše tohoto ukazatele řadí na 2. místo v pořadí krajů. Nejnížší hodnota HDP na jednoho obyvatele byla zaznamenána v Karlovarském kraji, a to 424,6 tis. Kč. Karlovarský kraj vykazoval i nejnižší podíl na HDP Česka (1,6 %), naopak Praha se na republikovém celku podílí více než čtvrtinou (26,9 %).

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2019 až 2023

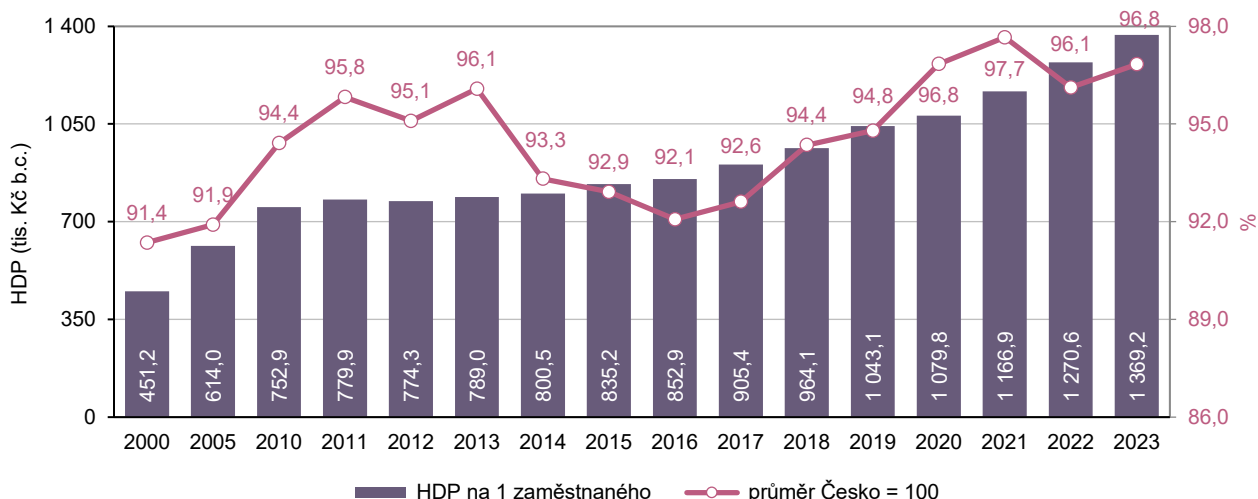
Rok 2023 přinesl opětovný nárůst regionálního HDP v 10 krajích.

Nejvyšší meziroční reálný růst regionálního HDP v kraji (vývoj HDP ve stálých cenách) byl v posledním desetiletí zaznamenán v roce 2015, a to 5,6 %. Mírný meziroční pokles regionálního HDP byl vykázán v roce 2014 (o 0,1 %), výraznější pokles pak v roce 2020, a to o 2,8 %. Celorepublikově však meziroční pokles v roce 2020 dosáhl 5,3 %. Rok 2020 byl silně ovlivněn pandemií covid-19 a přinesl meziroční snížení HDP ve srovnatelných cenách ve všech krajích. Rok 2023 přinesl mírný nárůst regionálního HDP v Jihomoravském kraji (+0,1 %) a přesáhl tak hodnotu republikového průměru (-0,1 %). Nejvyšší nárůst byl zjištěn v Královéhradeckém kraji (+3,4 %) a Kraji Vysočina (+3,0 %). Největší meziroční pokles regionálního HDP vykazovaly hl. m. Praha (-2,3 %) a Ústecký kraj (-1,8 %).

Graf 3.3 Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách (rok 2000 = 100)

V roce 2023 byl HDP v Jihomoravském kraji oproti roku 2000 o 78,2 % vyšší.

Vývoj regionálního HDP ve stálých cenách roku 2000 ukázal, že HDP v kraji v roce 2008 byl proti roku 2000 o 40,3 % vyšší. Po „krizovém“ roku 2009 (nárůst proti roku 2000 o 32,2 %) až rok 2011 v Jihomoravském kraji znamenal překročení této hranice (nárůst o 40,8 %). V rámci Česka v roce 2008 zvýšení dosáhlo 38,8 %, tento stav byl překonán až v roce 2014 (o 40,1 %). Nárůst HDP vyjádřený ve stálých cenách roku 2000 byl v kraji ve srovnání s vývojem v Česku většinou vyšší. Výjimkou byly roky 2002 až 2007. V roce 2023 byl HDP v Jihomoravském kraji oproti roku 2000 o 78,2 % vyšší.

Graf 3.4 Vývoj regionálního HDP na zaměstnaného v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Kromě roku 2009 a 2012 se meziročně zvyšovala hodnota přepočtu HDP na zaměstnaného.

Přepočet regionálního HDP na zaměstnaného je vyjádřením produktivity práce. V roce 2023 v Jihomoravském kraji dosáhl objem HDP na zaměstnaného 1 369,2 tis. Kč běžných cen, což bylo o 7,8 tis. Kč (o 7,8 %) více než v roce 2022. V letech následujících po roku 2000 byl meziroční nárůst tohoto ukazatele zaznamenán každoročně s výjimkou let 2009 a 2012. Ovšem vztah krajské hodnoty regionálního HDP na zaměstnaného k průměru Česka spíše kolísá. Nejvyšší odstup od průměru Česka byl v kraji zaznamenán v letech 2000 a 2005 (91,4 %, resp. 91,9 % průměru Česka). V roce 2021 se kraj k republikovému průměru přiblížil nejvíce (97,7 %). V mezikrajském srovnání roku 2023 byl objem HDP na zaměstnaného 3. nejvyšší (za Prahou a Středočeským krajem), stejně tak dopadlo i srovnání výše podílu ve vztahu k průměru Česka.

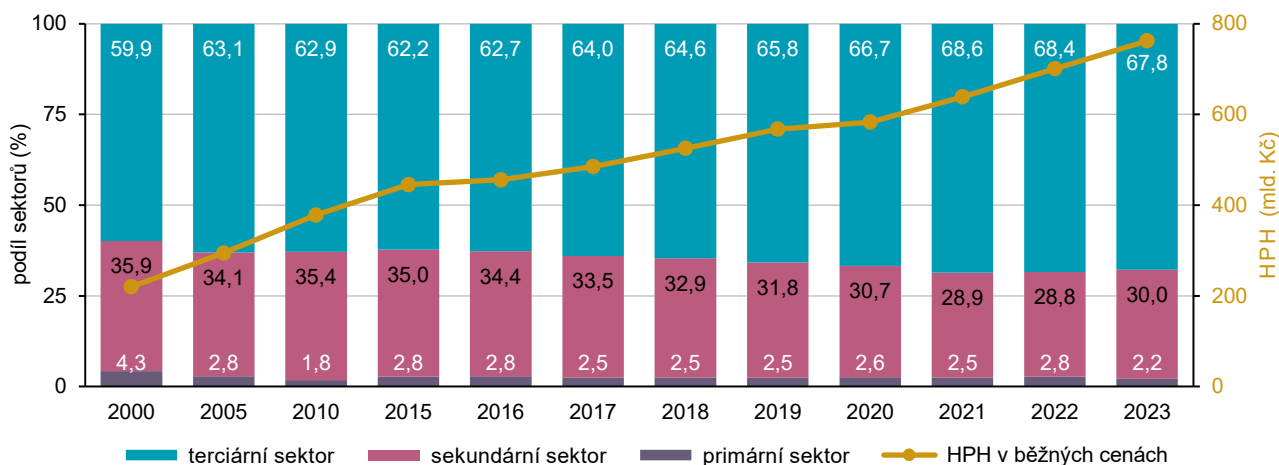
Objem hrubé přidané hodnoty se zvyšoval

Vývoj regionálního HDP úzce souvisí s vývojem regionální hrubé přidané hodnoty (HPH), která je jeho součástí. Regionální HPH představuje rozdíl mezi celkovou

každoročně, výjimku tvořil rok 2009.

produkcí a mezispotřebou jednotlivých odvětví daného regionu. Podle předběžných výsledků hrubá přidaná hodnota (HPH) v Jihomoravském kraji dosáhla v roce 2023 objemu 762,3 mld. Kč v běžných cenách. Objem HPH, vyjádřený v běžných cenách, se v letech 2000 až 2023 zvyšoval každoročně s výjimkou roku 2009.

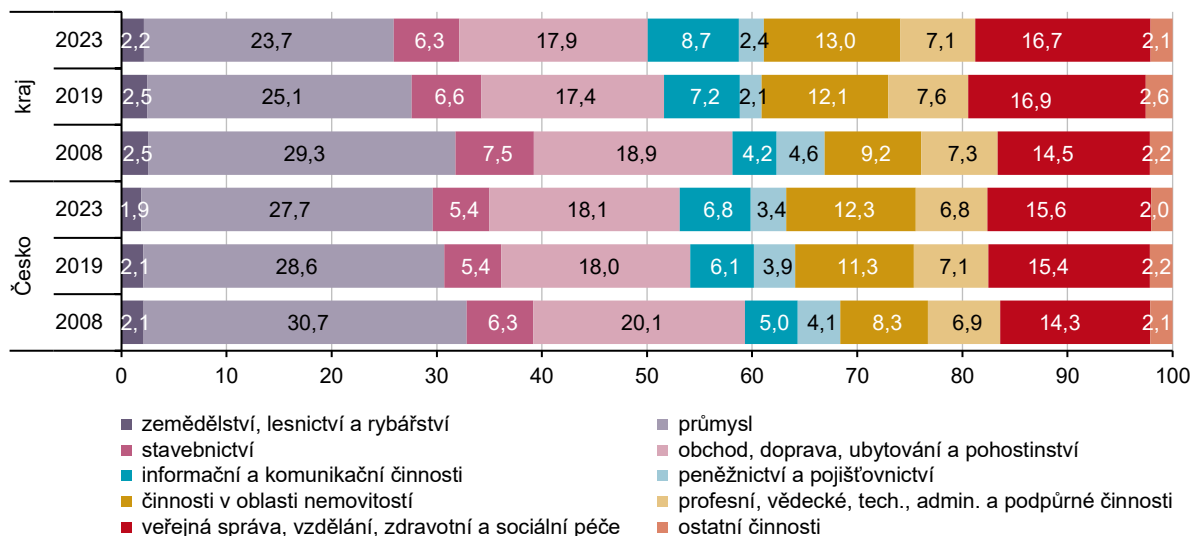
Graf 3.5 Hrubá přidaná hodnota v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Primární sektor má na tvorbě HPH nejnižší podíl, proti roku 2010 se však zvýšil. Sekundární sektor posiluje na úkor terciárního sektoru.

Ve skladbě tvorby HPH podle sektorů z dlouhodobého hlediska dochází ke zvyšování podílu sektoru služeb na úkor snižování podílu zemědělství a průmyslu. Primární sektor měl nejnižší zastoupení, v roce 2000 se podílel na HPH vytvořené v Jihomoravském kraji 4,3 %. V roce 2010 tento podíl klesl na minimum sledovaného období (1,8 %), v roce 2023 podíl zemědělských odvětví činil 2,2 %. Podíl sekundárního sektoru na tvorbě HPH (dobývání nerostných surovin, průmysl celkem, stavebnictví) se od roku 2012, kdy tvořil 37,3 %, postupně snižoval až na rok 2022, kdy činil 28,8 %. Rok 2023 přinesl opět mírný nárůst (o 1,2 %). Terciární sektor tvoří v souhrnu oblast služeb, obchodu, ubytování, stravování, dopravy, podnikatelské činnosti, veřejné správy, vzdělávání, zdravotnictví atd. Meziročně podíl terciárního sektoru na tvorbě HPH klesl o 0,6 procentního bodu na 67,8 %.

Graf 3.6 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Jihomoravském kraji a Česku (%)

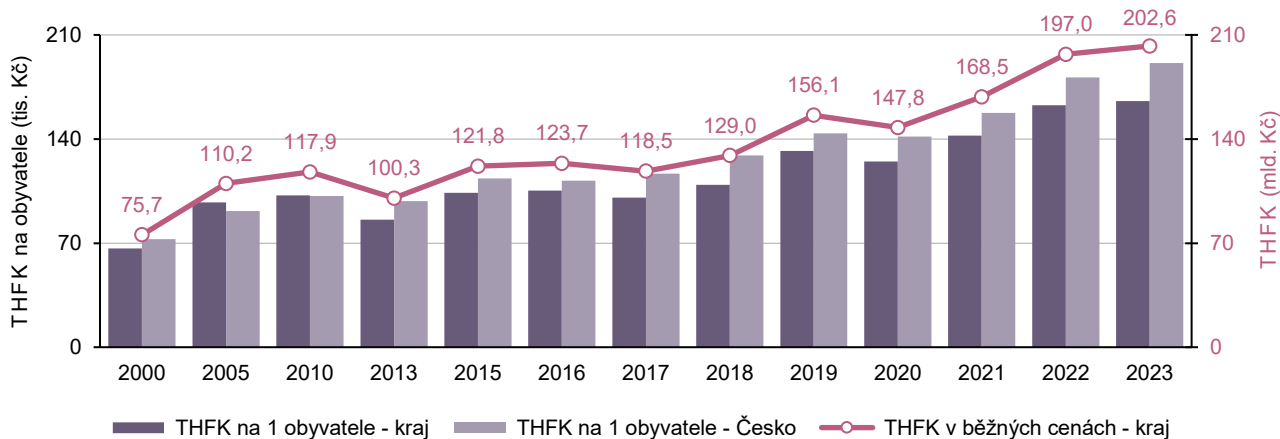

Změny v krajské odvětvové struktuře HPH jsou podobné republikovým změnám.

Trend změn v krajské struktuře HPH v roce 2023 byl proti roku 2019 s republikovými změnami podobný v 8 z 10 uvedených odvětví. Ke zvýšení podílu došlo v oboru obchod, doprava, ubytování a pohostinství, informační a komunikační činnosti

a u činnosti v oblasti nemovitostí. Pokles byl zaznamenán v odvětví zemědělství, lesnictví a rybářství, průmyslu, stavebnictví, oblasti profesní, vědecké, technické, administrativní a podpůrné činnosti. V oblasti peněžnictví a pojišťovnictví došlo k poklesu na republikové úrovni a k nárůstu na úrovni kraje. Naopak v oboru veřejné správy, vzdělávání, zdravotní a sociální péče došlo k nárůstu na úrovni Česka a k poklesu v kraji.

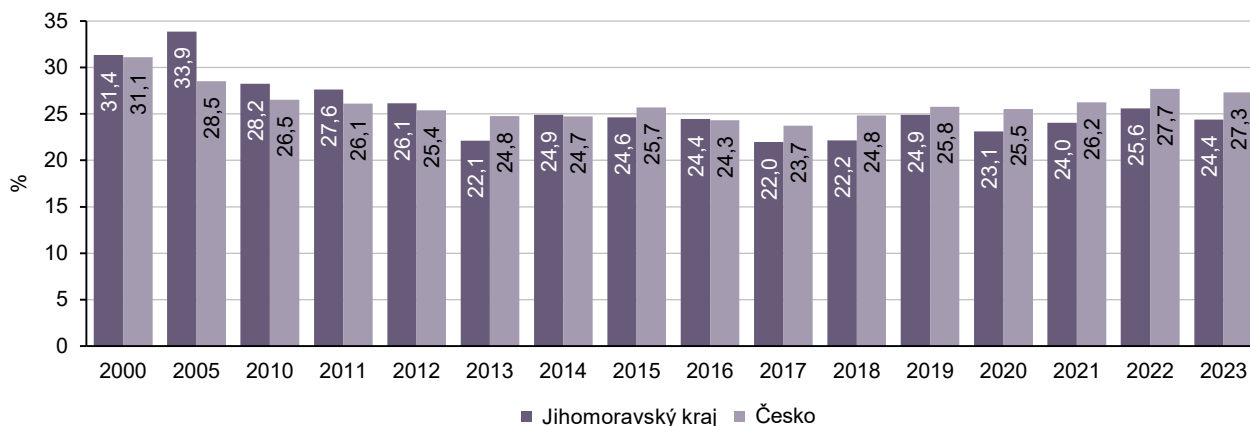
Graf 3.7 Tvorba hrubého fixního kapitálu v Jihomoravském kraji (běžné ceny)

Podíl služeb na tvorbě HPH je mezi kraji druhý nejvyšší.

Objem HPH v Jihomoravském kraji byl v regionálním srovnání v roce 2023 třetí nejvyšší (po hl. m. Praze a Středočeském kraji). Jihomoravský kraj je podílem terciárního sektoru druhý nejvyšší mezi kraji a je o 2,9 procentního bodu nad úrovní republikového průměru. Průměr Česka je ovšem ovlivněn hl. m. Prahou, kde podíl činí 83,0 %. Nejnižší podíl terciárního sektoru je zaznamenán v Kraji Vysočina (50,7 %), ale naopak primární sektor má v tomto kraji nejvýraznější zastoupení (4,7 %). Sekundární sektor má nejvyšší podíl v Ústeckém kraji (45,9 %).

Graf 3.8 Míra investic v Jihomoravském kraji a Česku

V roce 2023 byla v kraji vykázána dosud nejvyšší hodnota THFK. Přepočet THFK na obyvatele však téměř každoročně zaostával za republikovým průměrem.

Investiční aktivita, vyjádřená prostřednictvím tvorby hrubého fixního kapitálu (THFK) po znovuoobnovení ekonomického růstu v roce 2011, v Jihomoravském kraji mírně poklesla v roce 2012 (meziročně o 4,7 mld. Kč) a výrazněji v roce 2013 (o 13,8 mld. Kč). Mírný meziroční pokles objemu THFK byl zaznamenán i v roce 2017 (o 5,2 mld. Kč). V roce 2020 následoval propad na 147,8 mld. Kč. V roce 2022 došlo k meziročnímu nárůstu o 28,5 mld. Kč. V roce 2023 byla v kraji vykázána dosud nejvyšší hodnota THFK, a to 202,6 mld. Kč (běžné ceny), druhá nejvyšší hodnota byla vykázána v roce 2022 (197,0 mld. Kč). Krajský objem THFK v přepočtu na jednoho obyvatele převyšoval republikový průměr pouze v roce 2003 a v letech

2005 až 2011. V dalších letech byl pod republikovou úrovní, nejvyšší zaznamenaný odstup od republikového průměru byl v roce 2018 (84,7 % průměru Česka). V roce 2023 krajská hodnota THFK ve výši 165,6 tis. Kč na obyvatele zaostávala za průměrem Česka o 25,6 tis. Kč a činila 86,6 % republikového průměru.

Míra investic Jihomoravského kraje byla v mezikrajském žebříčku 3. nejnížší.

Do roku 2012 pro Jihomoravský kraj vyznívalo příznivě srovnání míry investic vyjádřené v procentech jako podíl úhrnu THFK na úhrnu HDP (oba ukazatele v běžných cenách). Do tohoto roku a dále v letech 2014 a 2016 míra investic v kraji převyšovala republikový průměr. Objem investic v roce 2023 v kraji tvořil 24,4 %, což bylo o 2,9 procentního bodu méně, než činila míra investic v Česku. Z pohledu mezikrajského srovnání v roce 2023 byla hodnota THFK na jednoho obyvatele v Jihomoravském kraji mezi kraji 3. nejvyšší za hlavním městem Prahou a Středočeským krajem. Tyto dva kraje spolu s Karlovarským, Ústeckým, Olomouckým a Pardubickým krajem předčily republikový průměr výše míry investic. Míra investic Jihomoravského kraje byla v mezikrajském žebříčku 3. nejnížší.

Místní rozpočty

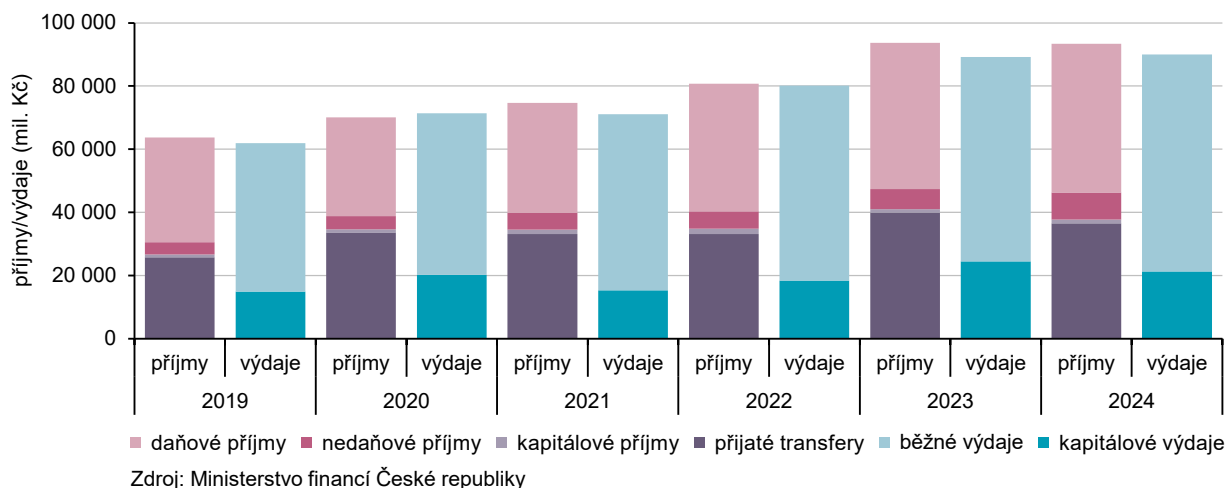
Příjmy místních rozpočtů v roce 2024 převyšovaly výdaje o 3,42 mld. Kč.

Do místních rozpočtů řadíme finanční hospodaření kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí. V roce 2024 dosáhly příjmy místních rozpočtů 93,40 mld. Kč a výdaje částky 89,98 mld. Kč. Rozdíl mezi příjmy a výdaji byl kladný (+3,42 mld. Kč). Záporné saldo bylo v uplynulém desetiletí vykázáno pouze v roce 2020 (-1,35 mld. Kč) a v roce 2018 (-69 mil. Kč). Nejvyšší kladné saldo místních rozpočtů bylo dosud vykázáno v roce 2023 (+4,43 mld. Kč).

V roce 2024 největší část příjmů místních rozpočtů tvořily daňové příjmy.

V letech 2013 až 2023, s výjimkou roku 2020, největší část příjmů místních rozpočtů tvořily daňové příjmy. V období let 2016 až 2019 a 2022 překročil podíl daňových příjmů na celkových příjmech hranici 50 %. V roce 2020 největším podílem na příjmech byly přijaté transfery - 33,67 mld. Kč tvořilo 48,1 % celku, daňové příjmy činily 31,23 mld. Kč, což bylo 44,6 % celkových příjmů. V roce 2024 podíl daňových příjmů (47,12 mld. Kč) dosáhl hranici 50,4 % na celkových příjmech. Přijaté transfery (36,50 mld. Kč) měly na celku podíl 39,1 %.

Graf 3.9 Místní rozpočty v Jihomoravském kraji

Daňové příjmy meziročně vzrostly.

Celkové příjmy v roce 2024 meziročně poklesly o 269 mil. Kč (o 0,3 %), přijaté transfery poklesly o 3,37 mld. Kč (o 8,4 %), naopak daňové příjmy vzrostly o 835 mil. Kč, tj. o 1,8 %. Nedaňové příjmy ve výši 8,54 mld. Kč byly vyšší

o 2,16 mld. Kč (o 33,8 %), objem kapitálových příjmů vzrostl o 109 mil. Kč (o 9,6 %) na částku 1,25 mld. Kč.

Objem běžných výdajů místních rozpočtů se meziročně zvýšil o 3,90 mld. Kč.

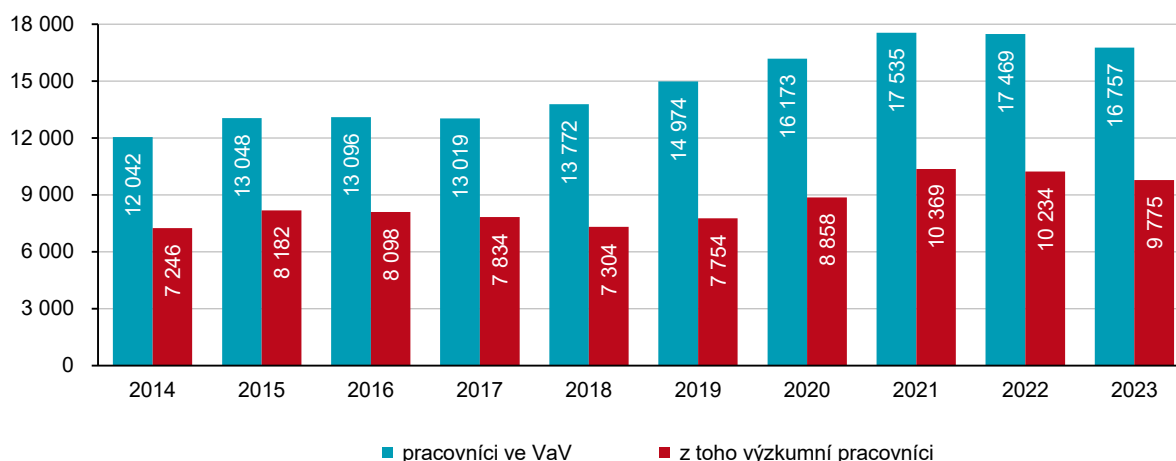
Převážnou část výdajů místních rozpočtů tvoří běžné výdaje, v roce 2024 dosáhly částky 68,67 mld. Kč (meziročně o 3,90 mld. Kč více). Kapitálové výdaje ve výši 21,30 mld. Kč byly proti roku 2023 téměř o 13,0 % nižší (o 3,17 mld. Kč), celkový objem výdajů místních rozpočtů se tak zvýšil o 734 mil. Kč, tj. o 0,8 %. Přibližně necelou polovinu běžných výdajů zpravidla tvoří neinvestiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím. V roce 2024 dosáhly částky 33,63 mld. Kč, meziročně byly vyšší o 663 mil. Kč, tj. o 2,0 %.

Věda, IT

Téměř pětina republikového počtu pracovníků zabývajících se výzkumem a vývojem (VaV) působí v Jihomoravském kraji.

V Jihomoravském kraji se v roce 2023 výzkumu a vývoji (VaV) věnovalo na 629 pracovištích celkem 16 757 osob (19,6 % republikového celku), počet pracovníků meziročně klesl o 4,1 %. Více než polovina z nich působila v podnikatelském sektoru (57,7 %) a téměř třetina v sektoru vysokého školství (31,6 %). Mezi pracovníky VaV bylo 9 775 výzkumných pracovníků (58,3 % z krajského počtu pracovníků VaV), jejich počet proti roku 2022 klesl o 4,5 %. Počet zaměstnanců a výzkumných pracovníků je přepočten na plnou roční pracovní dobu plně věnovanou VaV činností (tzv. FTE⁴).

Graf 3.10 Pracovníci ve výzkumu a vývoji v Jihomoravském kraji (přepočtené osoby – FTE)

Do výzkumu a vývoje v kraji v roce 2023 směřovalo 23,3 mld. Kč.

Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji od roku 2017 rostou. V roce 2023 dosáhly 23,3 mld. Kč, oproti předcházejícímu roku to bylo o 0,3 mld. Kč více (tj. o 1,5 %). K největšímu meziročnímu nárůstu celkového objemu výdajů na výzkum a vývoj došlo v Ústeckém kraji (o 32,2 %), snížení výdajů (v rozmezí 2,2 až 1,2 %) bylo zaznamenáno v Olomouckém, Moravskoslezském a Libereckém kraji.

Kraji patřilo prvenství ve výši podílu výdajů na výzkum a vývoj na objemu regionálního hrubého domácího produktu.

Největším centrem českého výzkumu a vývoje je dlouhodobě Praha, v níž bylo v roce 2023 realizováno 39,5 % celkových výdajů v Česku, konkrétně 55,2 mld. Kč. S velkým odstupem za ní následovaly kraje Jihomoravský se 16,7 % a Středočeský s 13,2 %. Při přepočtu na regionální hrubý domácí produkt však dosáhl nejvyšší hodnoty Jihomoravský kraj (2,8 %), v Praze a Středočeském kraji výdaje dosáhly 2,7 %,

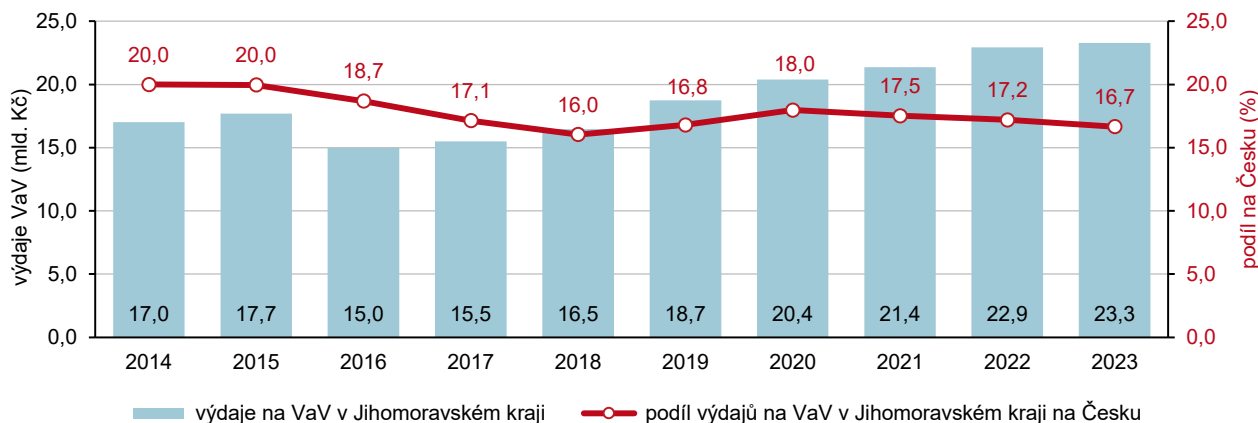
⁴ Jedná se o průměrný evidenční počet zaměstnanců na plný pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (jeden FTE se rovná jednomu roku práce zaměstnance na plný úvazek, který se na sto procent věnuje výzkumné a vývojové činnosti).

resp. 2,0 % HDP vytvořeného v příslušném kraji. Naproti tomu v Karlovarském kraji se podíl pohyboval jen kolem 0,3 %.

Více než polovina výdajů na výzkum a vývoj je financována z podnikatelských zdrojů.

Mezi zdroji financování od roku 2012 převažuje podnikatelský sektor. V roce 2023 bylo z těchto zdrojů financováno 56,9 % nákladů na VaV v kraji, 31,2 % objemu nákladů pokryly domácí veřejné zdroje. Oproti minulosti výrazně poklesla role zdrojů ze zahraničí. Zatímco v letech 2012 a 2013 se zdroje ze zahraničí přiblížily k 30 % z celkové částky zdrojů VaV, v roce 2016 tento podíl dosáhl čtrnáctiletého minima 4,2 %. V roce 2023 podíl zdrojů ze zahraničí činil 5,7 %.

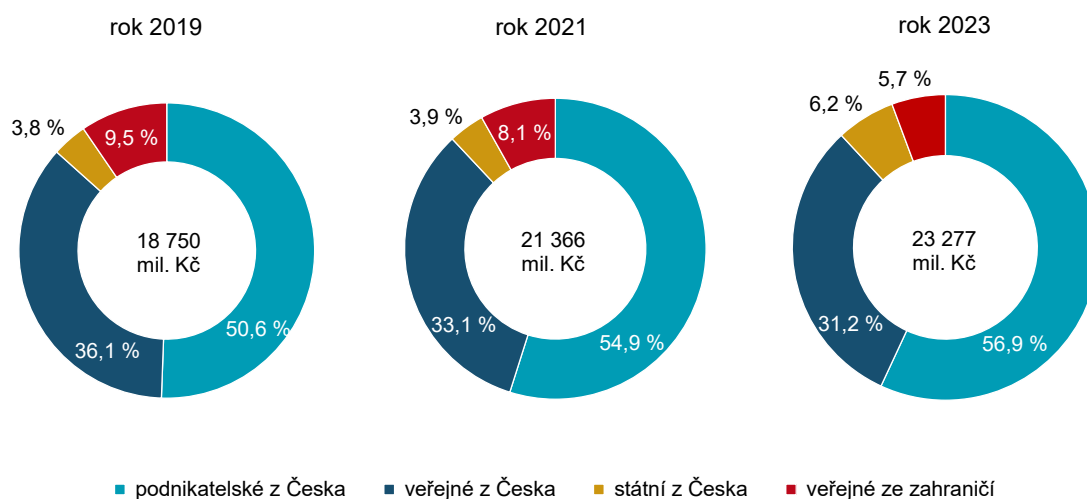
Graf 3.11 Výdaje na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Největší část prostředků přímé veřejné podpory mířila do vysokého školství.

V Jihomoravském kraji putovalo ze státního rozpočtu na přímou veřejnou podporu VaV 7,1 mld. Kč, tedy o 317,4 mil. více než v roce 2022. Největší objem prostředků z veřejné podpory, a to 4,5 mld. Kč, směřoval do výzkumu prováděného na veřejných vysokých školách, veřejné výzkumné instituce získaly 1,5 mld. Kč.

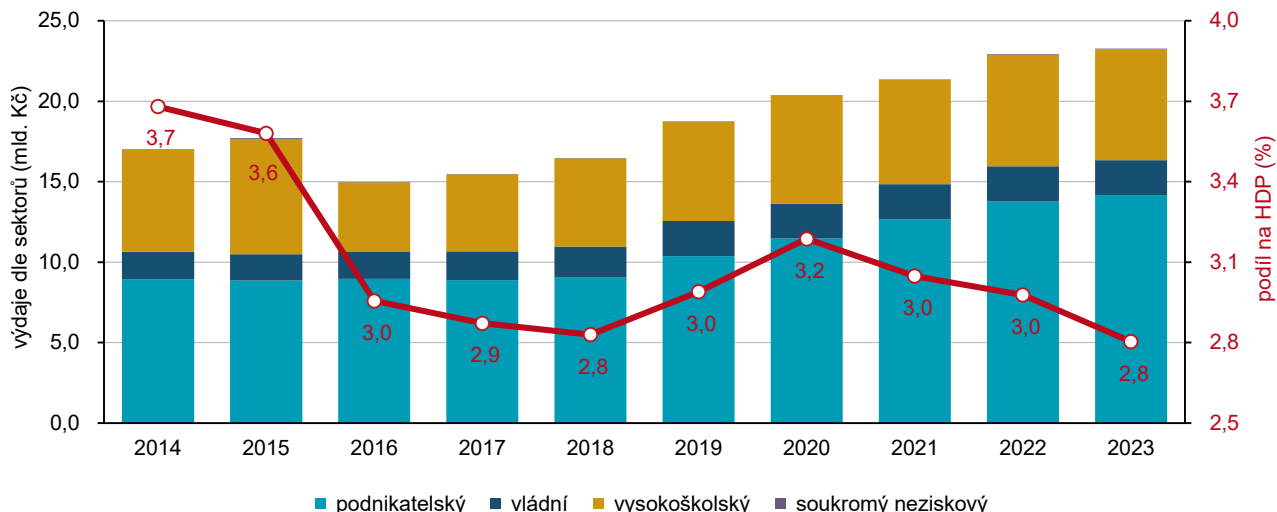
Graf 3.12 Struktura zdrojů financování výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji

Pro podnikatelský sektor je zpravidla určena největší část výdajů na výzkum a vývoj.

V minulých letech byla největší část výdajů na výzkum a vývoj v Jihomoravském kraji určena pro podnikatelský sektor (jedinou výjimkou byl rok 2012 s převahou vysokoškolského sektoru). V roce 2023 do podnikatelského sektoru mířilo 60,8 % krajských výdajů, do sektoru vysokého školství 29,6 % a do sektoru vládního 9,4 % výdajů na VaV.

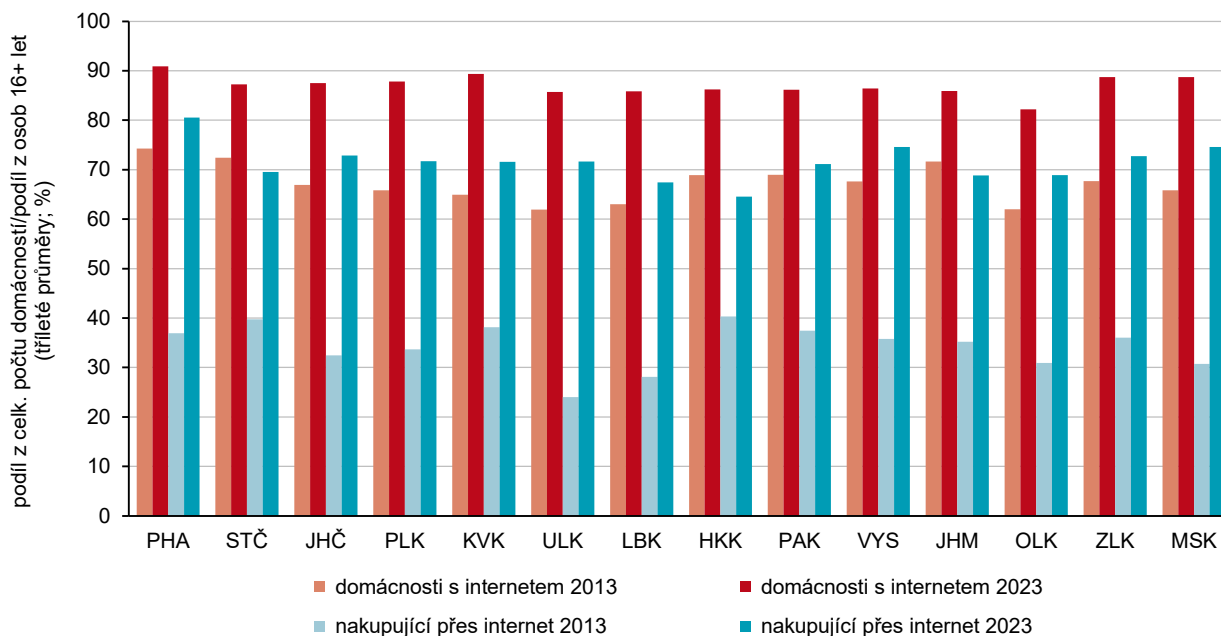
Graf 3.13 Výdaje VaV podle sektorů provádění, podíl výdajů na VaV na HDP v Jihomoravském kraji

K internetu není připojeno jen 14 % domácností Jihomoravského kraje.

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2023⁵ vybaveno osobním počítačem 82,4 % domácností a 85,9 % domácností mělo přístup k internetu. Meziročně vybavenost domácností počítačem vzrostla o 1,8 procentního bodu, u připojení k internetu došlo k meziročnímu navýšení o 2,3 procentního bodu. Posun v této oblasti je spíše patrný ze srovnání nynějších hodnot se situací např. v roce 2013, kdy počítač mělo 72,3 % domácností v kraji (změna o 10,1 procentního bodu) a přístup k internetu jen 71,7 % domácností (změna o 14,2 procentního bodu).

Graf 3.14 Domácnosti s připojením k internetu a jednotlivci nakupující přes internet podle krajů

⁵ Údaje jsou zjišťovány jedenkrát ročně, z důvodu vyšší reprezentativnosti jsou data v regionálním členění publikována za tříleté průměry (hodnota uvedená za rok 2023 je průměrem hodnot zjištěných v šetření ve 2. čtvrtletí let 2022, 2023 a 2024).

Podíl uživatelů internetu mezi osobami ve věku 16 až 34 let dosáhl 100 %.

V Jihomoravském kraji používalo internet 84,5 % osob starších 16 let (za uživatele internetu je považován jednotlivec, který použil internet v posledních 3 měsících doma, v zaměstnání, ve škole či jinde). Zajímavý pohled nabízí socio-demografické členění uživatelů internetu ve věku 16 a více let. Podle pohlaví je v kraji více uživatelů internetu mezi muži (85,4 %), podíl žen užívajících internet je 83,7 %. V dělení podle věku je nejvyšší podíl mezi osobami ve věku 16 až 34 let (100 %), u osob ve věku 35 až 54 let je to 99,6 % a u starších 55 let pak 62,6 %. V členění podle ekonomické aktivity používá internet 47,7 % důchodců, 97,8 % zaměstnaných a očekávaně všichni studenti. Z pohledu dosaženého vzdělání mezi osobami ve věku 25 až 64 let používá internet 99,8 % vysokoškoláků, 98,8 % středoškoláků a 92,8 % osob se vzděláním nižším než středním.

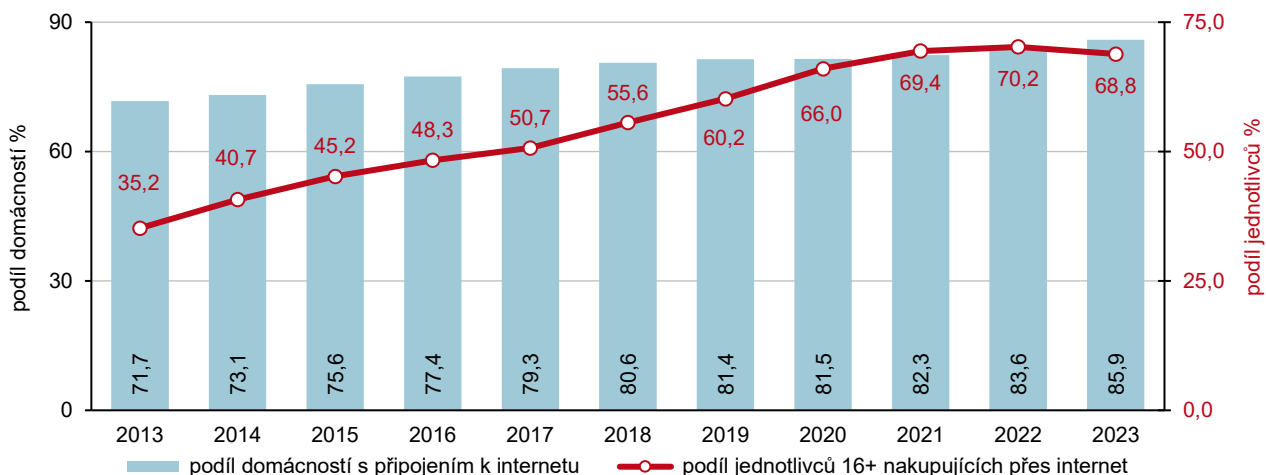
Téměř třetina jihomoravských důchodců používá internetové bankovníctví.

Podíl uživatelů internetového bankovníctví na celkovém počtu obyvatel ve věku 16 let a více se v kraji zvýšil z hodnoty 38,9 % v roce 2013 na 71,2 % v roce 2023 (opět počítáno jako tříleté klouzavé průměry). Žen používajících internetové bankovníctví bylo 70,5 % (o 1,7 procentního bodu méně než mužů), podíl důchodců dosáhl téměř třetiny.

Nakupování po internetu využívá přes dvě třetiny obyvatel kraje starších 16 let.

Mezi 16letými a staršími obyvateli Jihomoravského kraje dlouhodobě výrazně vzrostl podíl nakupujících přes internet (i přes mírný meziroční pokles tříletých průměrů). Zatímco v roce 2013 podíl využívajících tyto možnosti byl přibližně třetinový, v roce 2023 jde již o více než dvě třetiny obyvatel kraje. Přes internet aktivněji nakupovaly ženy (jejich podíl 69,3 % byl ale jen o 0,9 procentního bodu vyšší než u mužů). V průběhu 12 měsíců alespoň jednou nakoupila přes internet téměř čtvrtina důchodců.

Graf 3.15 Domácnosti s připojením k internetu a jednotlivci nakupující přes internet v Jihomoravském kraji (tříleté průměry)

¹⁾ Zahrnuje osoby, které v posledních 12 měsících přes internet alespoň jednou nakoupily jakékoliv zboží nebo službu. Podíl na celkovém počtu obyvatel ve věku 16 a více let v daném kraji.

Ekonomické subjekty

V registru ekonomických subjektů bylo evidováno 321 tisíc jednotek se sídlem v kraji.

Počet ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji se k 31. 12. 2024 meziročně zvýšil o 4 860 jednotek, tj. o 1,5 %, na 321 073 subjektů. V mezikrajském srovnání evidovalo nejvíce subjektů hl. m. Praha s počtem 672,2 tis. subjektů, nejméně jich bylo v Karlovarském kraji, a to 67,7 tis. Počet ekonomických subjektů

v Jihomoravském kraji byl mezi ostatními kraji 3. nejvyšší a tvořil 11,3 % republikového celku.

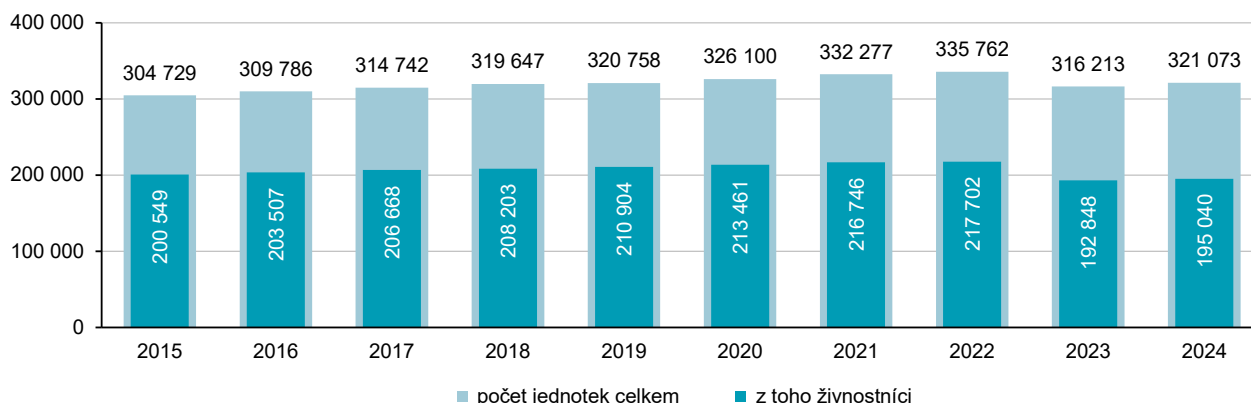
Mezi fyzickými osobami převažují živnostníci, mezi právnickými osobami je nejvíce společností s ručením omezeným.

Z hlediska právní formy uvedené v registru ekonomických subjektů v kraji převažují fyzické osoby. Jejich počet ke konci roku 2024 byl 220 756 osob, což je 68,8 % z celkového počtu subjektů. Mezi fyzickými osobami převažovali živnostníci, kteří tvořili 88,4 % všech fyzických osob. Jejich počet se v Jihomoravském kraji zvýšil oproti konci roku 2023 o 2 192 osob (tj. o 1,1 %) na 195,0 tis. Počet právnických osob meziročně vzrostl o 2,1 % na 100 317 subjektů. Mezi právnickými osobami dominovaly společnosti s ručením omezeným, ke konci roku 2024 tvořily 66,3 % všech právnických osob. Společností s ručením omezeným bylo v Jihomoravském kraji 66 508, to je meziročně o 3,0 % více.

Přepočet živnostníků na 1 000 obyvatel odsunul kraj až na 5. místo.

Počet živnostníků v Jihomoravském kraji byl v mezikrajském porovnání sice 3. nejvyšší, nicméně ukazatel intenzity podnikatelské aktivity (tj. přepočet živnostníků na 1 000 obyvatel) vykázal mezi kraji až místo páté.

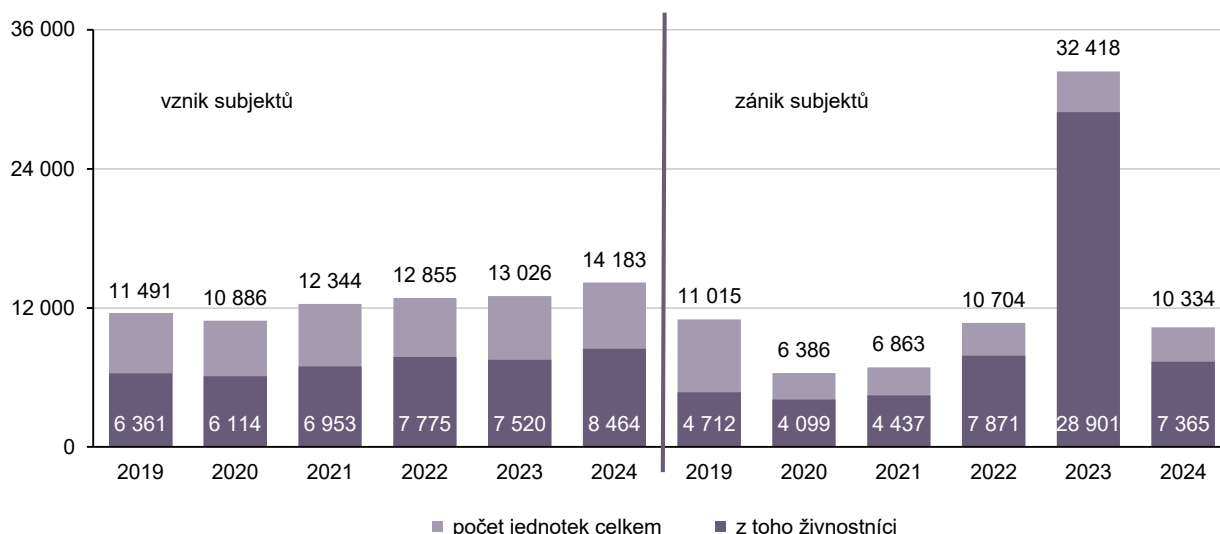
Graf 3.16 Registr ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

Počet vzniklých subjektů se meziročně zvýšil o 8,9 %.

V roce 2024 v kraji vzniklo 14,2 tis. nových subjektů, z toho bylo 9,8 tis. fyzických osob (8,5 tis. živnostníků). Zaniklo 10,3 tis. subjektů, z tohoto počtu bylo 8,1 tis. fyzických osob (7,4 tis. živnostníků). Počty vzniklých subjektů se proti roku 2023 zvýšily o 8,9 %, počet zaniklých subjektů klesl na třetinu.

Graf 3.17 Vznik a zánik ekonomických subjektů v Jihomoravském kraji

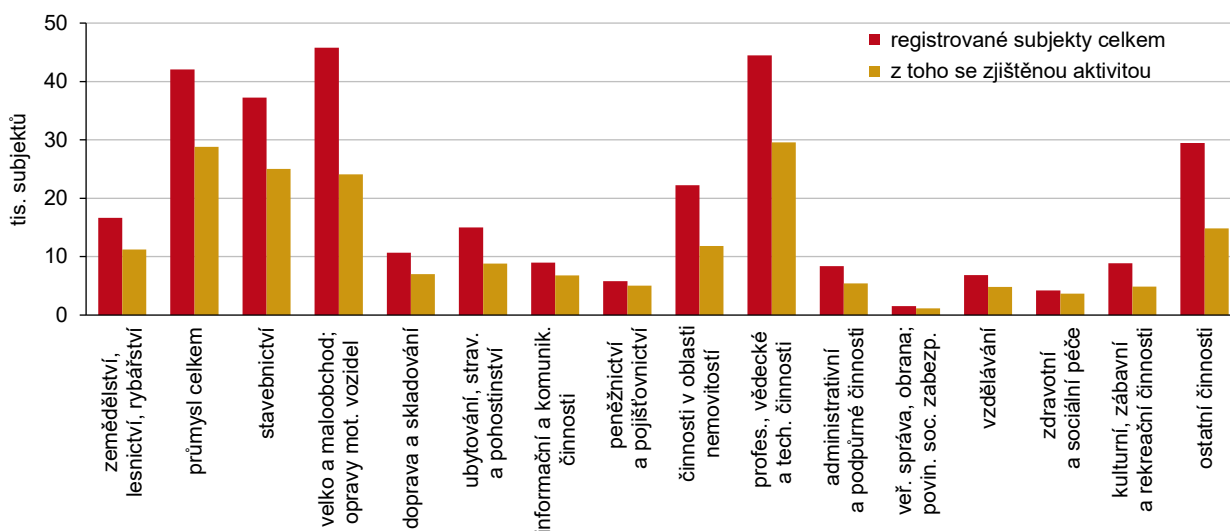
V kraji je 45 podniků s tisíci a více zaměstnanci.

U poloviny jednotek (50,7 %) není uveden údaj o počtu zaměstnanců, dalších 36,2 % (tj. 116,4 tis.) jednotek bylo bez zaměstnanců. Strukturu dotváří podniky se zaměstnanci, tedy 32,4 tis. mikropodniků (1 až 9 zaměstnanců), 7,6 tis. malých podniků (10 až 49 zaměstnanců), 1,7 tis. středních podniků (50 až 249 zaměstnanců). V kraji sídlí 276 podniků s 250 a více zaměstnanci (velké podniky), z tohoto počtu bylo 45 podniků v kategorii 1 000 a více zaměstnanců.

Nejvíce subjektů se zabývá velkoobchodem a maloobchodem, opravami a údržbou motorových vozidel.

Ve struktuře podle převažující činnosti CZ-NACE bylo nejvíce subjektů zabývajících se velkoobchodem a maloobchodem, opravami a údržbou motorových vozidel. Na konci roku 2024 jich bylo evidováno 45,8 tis. Přestože se jejich počet meziročně snížil o 6,2 %, tvořily sedminu ekonomických subjektů v kraji. Celkem 42,0 tis. subjektů (13,1 %) mělo jako převažující činnost průmysl. Stavebnictvím se zabývalo 37,2 tis. subjektů (11,6 %).

Graf 3.18 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2024 (subjekty s uvedenou činností)

Z hlediska statistického využití je přes 60 % ekonomických subjektů aktivních.

Je však nutno zmínit, že v registru ekonomických subjektů jsou uvedeny všechny jednotky bez ohledu na jejich ekonomickou aktivitu. Užší soubor, i když spíše z hlediska statistického využití, tvoří údaje za subjekty se zjištěnou aktivitou (dříve označované jako statistická jednotka typu podnik). Za tuto jednotku je považován subjekt, který podle informací ze statistických zjišťování nebo z administrativních zdrojů vykazuje ekonomickou činnost. Ke konci roku 2024 byla aktivita v Jihomoravském kraji zjištěna u 61,5 % z celkového počtu subjektů v RES, tj. u 197,6 tis. subjektů. Z tohoto počtu bylo 117,0 tis. podnikatelů (živnostníků a zemědělských podnikatelů).

Zemědělství

Hodnota zemědělské produkce v roce 2023 meziročně klesla o 2,0 %.

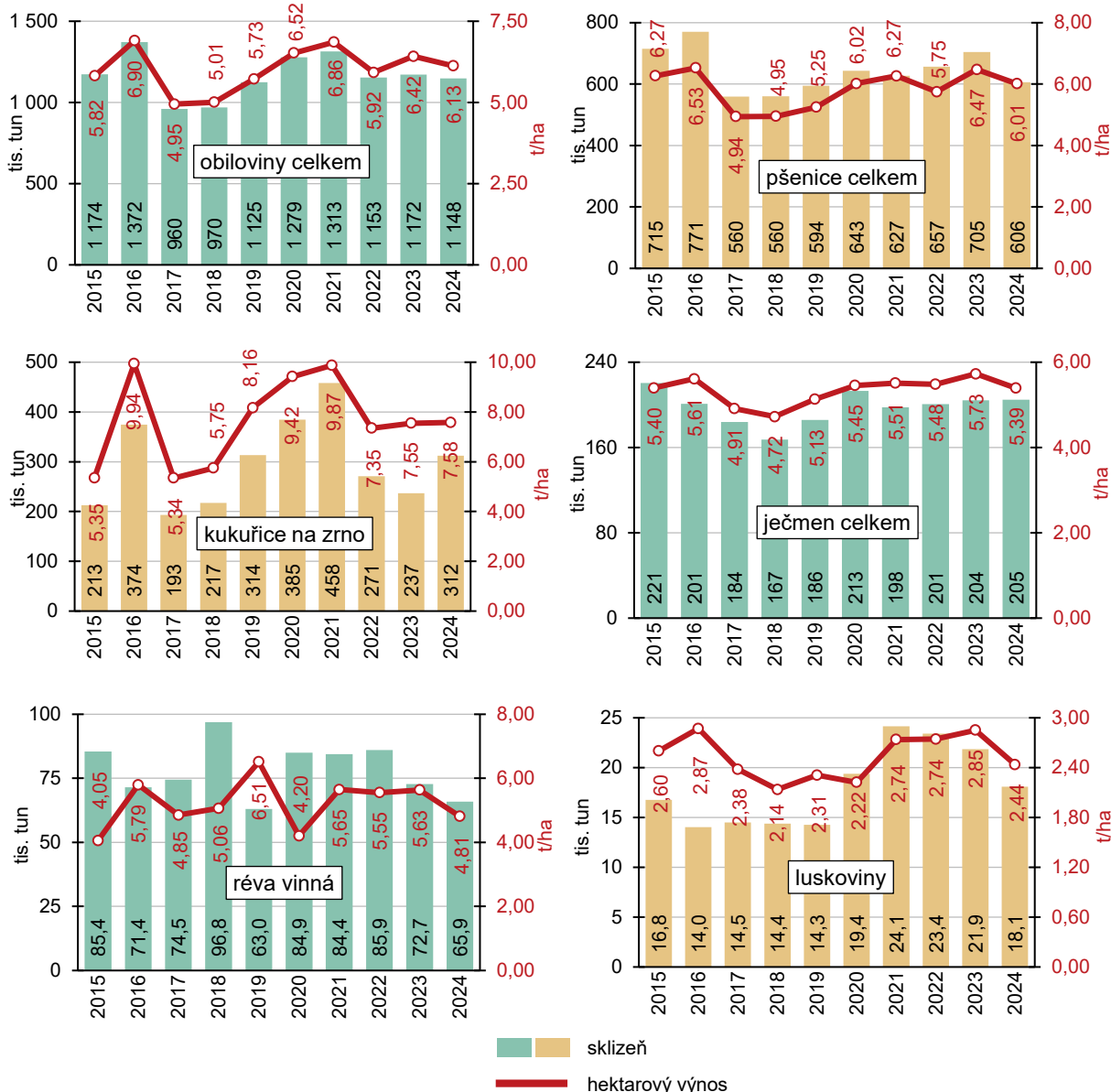
Finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2024 dosud nejsou k dispozici. Lze uvést pouze předběžné výsledky za rok 2023, kdy objem zemědělské produkce v kraji dosáhl 12,8 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000). Částku 7,68 mld. Kč tvořila rostlinná produkce a 3,96 mld. Kč živočišná produkce. Proti roku 2022 byl objem finančních ukazatelů o 265,7 mil. Kč nižší (o 2,0 %). Objem zemědělské produkce v roce 2023 vyjádřený v běžných cenách, dosáhl hodnoty 20,8 mld. Kč, což v přepočtu na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy činilo 58,3 tis. Kč. Přepočtený údaj byl mezi kraji čtvrtý nejvyšší. Nejúspěšnějším rokem v zemědělství Jihomoravského kraje se stal v minulých

letech rok 2008, kdy objem zemědělské produkce dosáhl 14,5 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000).

Úroveň sklizně obilovin v roce 2024 byla srovnatelná s předešlým obdobím.

Výsledky sklizně zemědělských plodin v roce 2023 byly srovnatelné s předešlým rokem. V kraji bylo sklizeno 1,15 mil. tun obilovin, což byl po Středočeském kraji 2. nejvyšší objem v mezikrajském srovnání. Úroda obilovin byla meziročně mírně nižší. Z plochy 187,4 tis. ha, která byla v porovnání s předcházejícím rokem o 2,7 % větší, se sklídilo o 2,0 % méně zrna. Výnos z hektaru byl o 4,6 % nižší (6,13 t/ha). V celé republice byl objem sklizně obilovin o 5,9 % nižší než v roce 2023.

Graf 3.19 Sklizeň a výnosy vybraných zemědělských plodin v Jihomoravském kraji

Stěžejní plodinou základních obilovin v kraji je pšenice ozimá a ječmen jarní.

Ve struktuře sklizňových ploch s obilovinami v Jihomoravském kraji tvoří největší díl (51,6 %) výměra pšenice ozimé, která je v mezikrajském porovnání po Středočeském kraji druhá největší. V roce 2024 se při výnosu 6,07 t/ha sklídilo 586,9 tis. t, což je proti roku předchozímu o 14,6 % méně, a to i díky 7,9% redukci osevních ploch. Ječmene jarního bylo sklizeno o 18,7 % více než předchozí rok, což

bylo v důsledku jednak téměř osminového nárůstu osevních ploch, tak vyššího výnosu této obiloviny (5,49 t/ha).

Kraj je největším pěstitelem kukuřice na zrna, které se v roce 2024 urodilo téměř o třetinu více.

Jihomoravský kraj je dlouhodobě největším producentem kukuřice na zrna a na celorepublikové sklizni se podílí 43,8 %. V roce 2024 došlo k téměř třetinovému nárůstu osevních ploch, což se při zachování objemu výnosů adekvátně odrazilo na sklizni. Z polí tak bylo svezeno 312,2 tis. tun zrna, což je o 31,7 % více než v roce 2023.

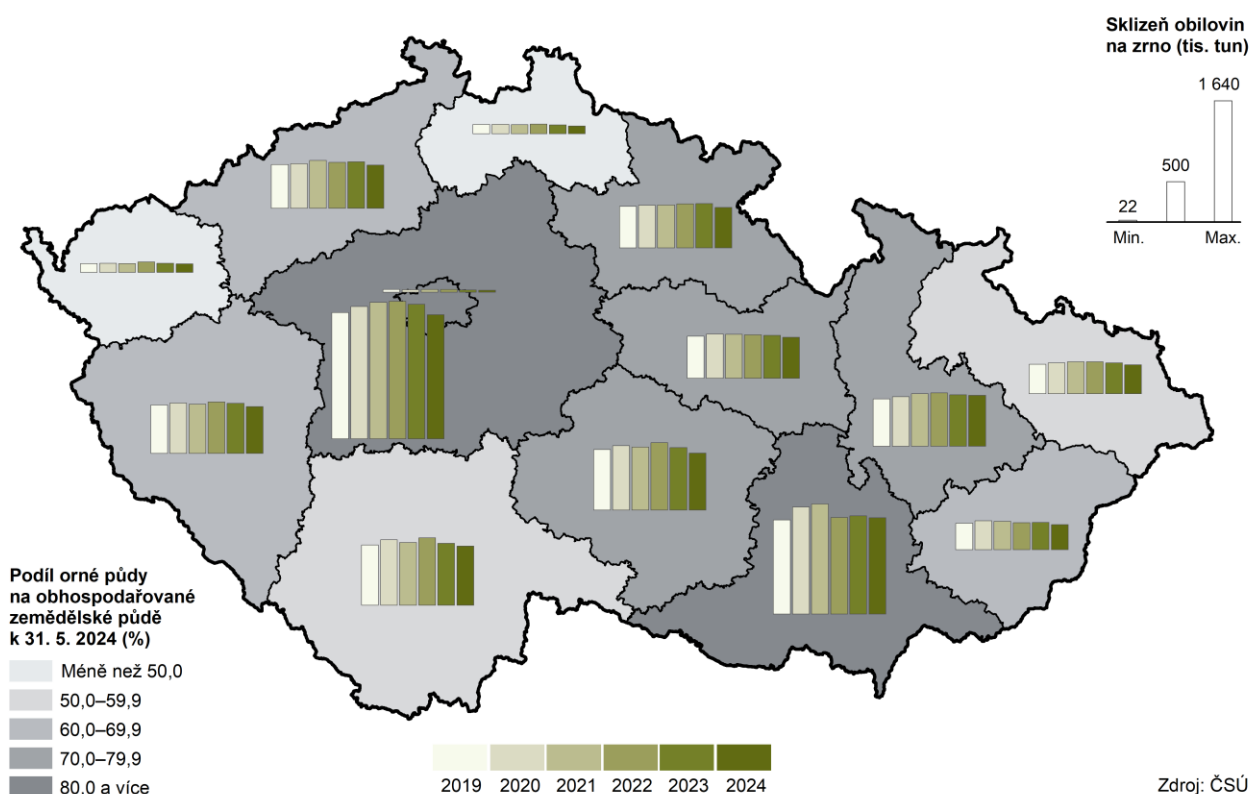
Jihomoravský kraj je druhým největším producentem luskovin v republice.

V Jihomoravském kraji se v roce 2024 sklízely luskoviny celkem z větší plochy než v minulém období. Vlivem poklesu hektarového výnosu o 29,1 % však bylo sklizeno 18,1 tis. tun, což je o 17,3 % méně než roce 2023. Navzdory zaznamenanému poklesu ve sklizni je kraj v produkci luskovin v republice na druhém místě, za krajem Středočeským a na celorepublikové sklizni se podílí 18,6 %.

Vlivem redukce sklizňové plochy i poklesu výnosů se urodilo v minulém období o desetinu méně révy vinné.

Vzhledem ke klimatickým a geografickým podmínkám je Jihomoravský kraj dominantním regionem v pěstování révy vinné. V minulém roce se z plochy 14,9 tis. ha, která představuje 92,8 % republikového celku, získalo 65,9 tis. t plodů, což naplnilo skutečnost předchozího období pouze z 90,6 %. Z hektaru se loni sklídilo 4,43 t plodů, v roce 2023 to bylo 4,81 t.

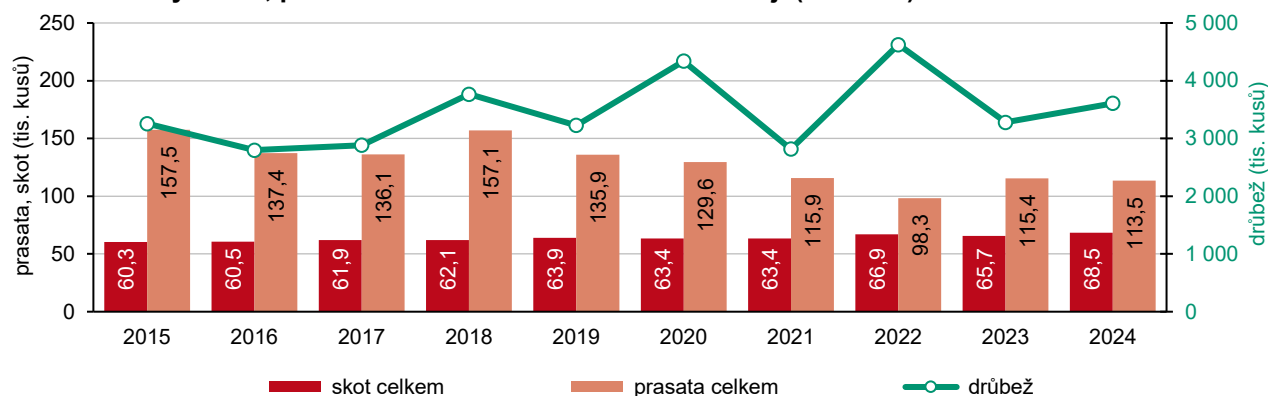
Sklizeň obilovin v krajích v letech 2019 až 2024

Během deseti let došlo v kraji k téměř třetinové redukci chovu prasat.

Chovy hospodářských zvířat (podle stavu k 31. 12.) v kraji do roku 2013 vykazovaly postupný pokles. Od roku 2014 (s výjimkou let 2020 a 2021) se mírně navyšovaly stavy skotu, stav v roce 2024 byl nejvyšší od roku 2010. Oproti roku 2015 došlo k navýšení o 13,6 %. Za posledních deset let došlo ke snížení stavu prasat o 28,0 %. Stavy drůbeže se nejvýrazněji zvýšily v roce 2020 a v roce 2022.

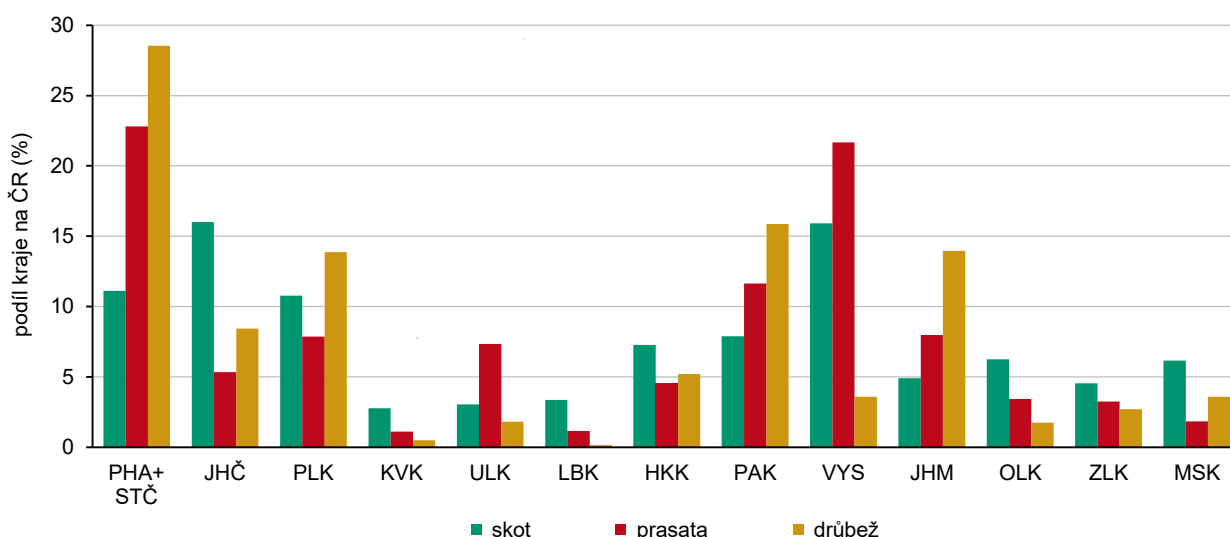
Graf 3.20 Stavby skotu, prasat a drůbeže v Jihomoravském kraji (k 31. 12.)

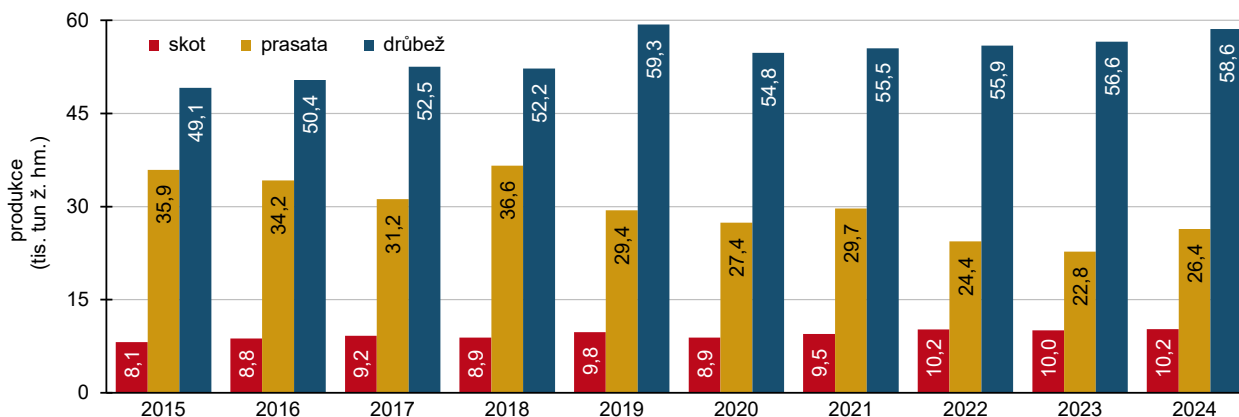
Meziroční zvýšení stavů skotu a drůbeže, snížení stavu prasat.

Podle výkazů o výsledcích chovu hospodářského zvířectva k 31. 12. 2024 bylo v kraji celkem 68,5 tis. kusů skotu (o 2,8 tis. kusů více než před rokem), 113,5 tis. kusů prasat (o 1,9 tis. kusů méně) a 3,6 mil. kusů drůbeže (meziročně o 330,1 tis. kusů více). Na republikovém chovu drůbeže se Jihomoravský kraj podílel 14,0 % (3. nejvyšší podíl mezi kraji), na stavu prasat podílem 8,0 % (4. nejvyšší podíl) a na stavu skotu podílem 4,9 % (až 9. nejvyšší podíl mezi kraji).

Graf 3.21 Hospodářská zvířata v krajích k 31. 12. 2024

Graf 3.22 Produkce jatečných zvířat v Jihomoravském kraji

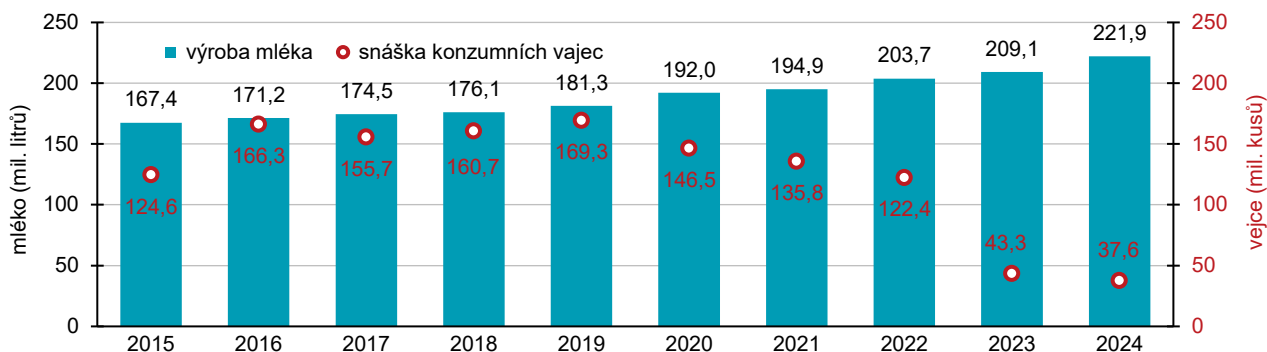

Změny ve stavech zvířat se promítly do jejich užitkovosti.

Meziroční změny ve stavech hospodářských zvířat se promítly i do změn hodnot užitkových ukazatelů chovu. Zvýšení stavu skotu doprovázel nárůst produkce

jatečného skotu a vzrostla také produkce mléka. Snížení stavů prasat se týkalo především mladých prasat a selat, produkce jatečných prasat se naopak zvýšila. Nárůst chovu drůbeže se do užitkových ukazatelů promítl pouze ve výrobě jatečné drůbeže.

Graf 3.23 Produkce mléka a vajec v Jihomoravském kraji

Snáška vajec v kraji byla za deset let nejnižší.

V kraji bylo v roce 2024 vyprodukováno 10,2 tis. tun živé hmotnosti (t ž. hm.) jatečného skotu (meziročně +1,9 %), 26,4 tis. t ž. hm. jatečných prasat (+16,0 %) a 58,6 tis. t ž. hm. jatečné drůbeže (+3,6 %). Bylo vyrobeno 221,9 mil. litrů mléka (+6,1 %) a 37,6 mil. kusů konzumních vajec (-13,1 %).

Lesnictví

Lesní pozemky v roce 2024 zaujímaly 28 % rozlohy kraje.

Na konci roku 2024 se lesní pozemky rozkládaly na ploše 201,9 tis. hektarů (7,5 % z plochy lesů v Česku) a tvořily 28,1 % rozlohy Jihomoravského kraje (lesní pozemek je pozemek s lesním porostem, lesní průsek a nebezpečné cesty). Meziročně se plocha lesních pozemků zvýšila o 21,3 hektarů.

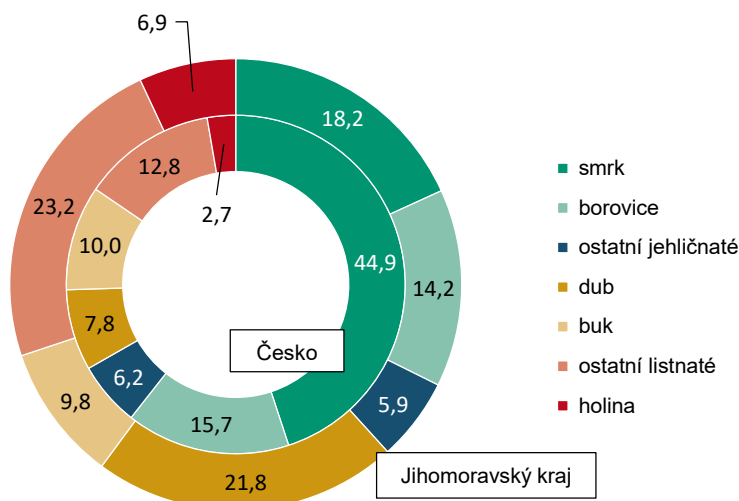
Zvyšuje se podíl listnatých dřevin, plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší.

Porostní plochy dřevin celkem o rozloze 183,2 tis. ha tvořily 93,5 % lesních pozemků. Podle údajů z Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů jehličnaté dřeviny v kraji zaujímaly plochu 75,4 tis. ha (z toho 35,8 tis. ha smrk a 27,9 tis. ha borovice), listnaté dřeviny plochu 107,9 tis. hektarů (z toho 43,0 tis. ha dub a 19,3 tis. ha buk). Plocha listnatých dřevin je mezi kraji nejvyšší a tvoří 13,5 % úhrnu Česka. Podíl plochy listnatých dřevin na celku se zvýšil z 50,0 % v roce 2013 na 53,4 % v roce 2024. Zvyšování podílu listnatých dřevin je potřebné, neboť listnaté dřeviny se vyznačují vyšší odolností vůči povětrnostním vlivům, suchu a hmyzím škůdcům.

Při zalesňování byl nejvíce vysazován smrk a dub.

Skladbu lesních porostů ovlivňuje struktura těžby dřeva a následné zalesňování. Vývoj v posledních letech je ale především důsledek likvidace kůrovcové kalamity, která postihla lesy v roce 2018. Plocha zalesňování v Jihomoravském kraji je od tohoto roku výrazně vyšší než v letech předcházejících. V roce 2019 bylo zalesněno celkem 3 855 ha půdy, což je více než dvojnásobek hodnoty předchozího roku. V roce 2021 dosáhlo zalesňování dosud rekordních 5 037 ha, v roce 2024 to bylo o 1 640 ha méně, tedy 3 398 ha (po Kraji Vysočina 2. největší). V kraji byly při výsadbě v posledních letech upřednostněny listnaté dřeviny, které byly vysazeny na 1 824 ha, z toho dub na 642 ha a buk na 507 ha. Jehličnany byly vysazeny na 1 574 ha, z toho 869 ha zaujímal smrk a 288 ha borovice.

Graf 3.24 Druhovú skladbu dřevin lesních porostů v Jihomoravském kraji k 31. 12. 2024 v %

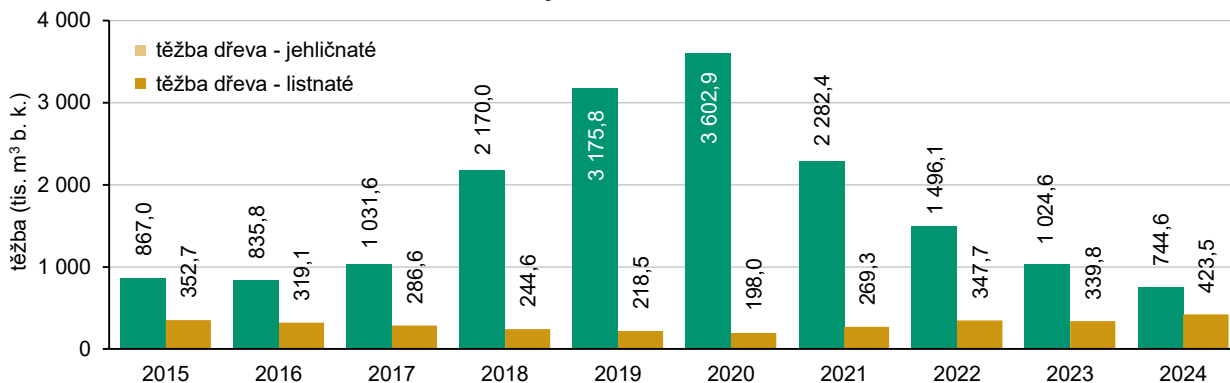

Zdroj: Ústav pro hospodářskou úpravu lesů

Nejvyšší objem dřeva byl vytěžen v roce 2020.

Objem vytěženého dřeva celkem v Jihomoravském kraji od roku 2017 postupně narůstal, maxima dosáhl v roce 2020, kdy bylo vytěženo 3 800,9 tis. m³ dřeva. V roce 2021 těžba meziročně poklesla téměř o třetinu na 2 551,7 tis. m³ a propad pokračoval i v následujících letech. V roce 2024 bylo vytěženo 1 168,1 tis. m³, což je o 14,4 % méně než v předcházejícím roce. Tato hodnota je téměř poloviční proti skutečnosti roku 2018, kdy se v jihomoravských lesích rozšířila hmyzová kalamita.

Graf 3.25 Těžba dřeva v Jihomoravském kraji

Objem vytěžených listnatých dřevin byl mezi kraji nejvyšší.

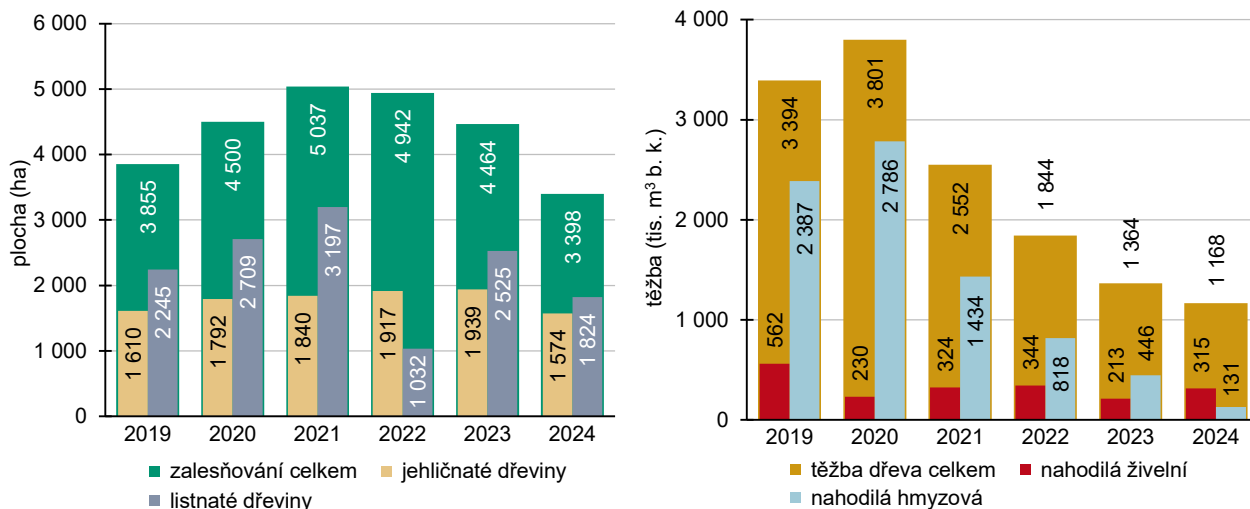
V roce 2024 se v kraji vytěžilo 744,6 tis. m³ dřeva jehličnatých dřevin, což je o 280,0 tis. m³ dřeva méně v porovnání s rokem 2023. Ve struktuře vytěžených jehličnatých dřevin podle druhu tvoří dřevo smrkové 57,7 %, dřevo borovicové 21,4 %. Těžba listnatých dřevin se oproti minulému období téměř o čtvrtinu zvýšila a dosáhla 423,5 tis. m³ dřeva. Tento objem je mezi kraji největší. Jihomoravský kraj je v Česku předním producentem dubového dřeva, kterého se vytěžilo 130,0 tis. m³. Proti roku 2023 se těžba tohoto dřeva zvýšila o 12,1 %. Bukového dřeva se v roce 2024 získalo 164,6 tis. m³, což je druhý největší objem po Zlínském kraji. Meziročně se tohoto dřeva vytěžilo o 42,5 % více.

Objem nahodilé hmyzové těžby od roku 2020 každoročně klesá.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2024 zpracováno 315,1 tis. m³ dřeva z nahodilé těžby z důvodu živelných příčin, v roce předchozím to bylo 215,1 tis. m³. Kvůli hmyzové kalamitě bylo v kraji zpracováno 130,6 tis. m³ dřeva (29,3 % skutečnosti

roku 2023), mezi kraji to ale byl 5. nejmenší objem. Nejrozsáhlejší těžba z těchto důvodů se uskutečnila v Plzeňském kraji, a to 441,3 tis. m³ dřeva, což bylo 18,5 % republikové těžby tohoto druhu.

Graf 3.26 Zalesňování a nahodilá těžba dřeva v Jihomoravském kraji

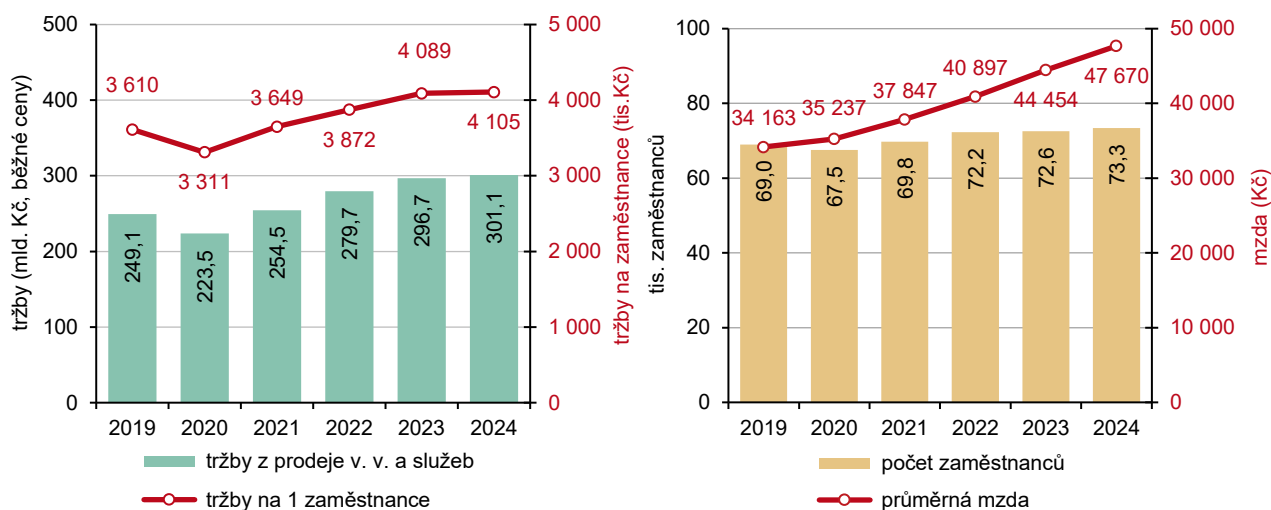

Průmysl

Tržby velkých průmyslových podniků meziročně vzrostly na dosavadní maximum. Tržby rostly v 10 krajích.

V roce 2024 v Jihomoravském kraji sídlilo celkem 248 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci (nejvyšší počet mezi kraji). Tržby z prodeje vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy (bez DPH, dále jen „tržby“) dosáhly v těchto podnicích dosavadní maximum 301,1 mld. Kč (běžné ceny) a byly o 4,4 mld. Kč vyšší než v roce 2023. Objem tržeb byl mezi kraji 6. nejvyšší a tvořil 6,1 % republikového celku. V Jihomoravském kraji se v letech 2014 až 2018 se objem tržeb zvyšoval, v následujících dvou letech byl zaznamenán pokles, který vystřídal v roce 2021 opětovný nárůst, až se dostal na zmiňované maximum 301,1 mld. Kč (rok 2024). Meziroční nárůst tržeb byl zaznamenán v 10 krajích, nejvyšší ve Středočeském kraji (o 66,8 mld. Kč). Ve čtyřech krajích (Karlovarském, Moravskoslezském, Královéhradeckém a Jihočeském) došlo k meziročnímu poklesu tržeb.

Graf 3.27 Průmysl v Jihomoravském kraji (podniky se 100 a více zaměstnanci)

Více než tři pětiny tržeb z prodeje tvoří tržby

Tržby z přímého vývozu výrobků a služeb průmyslové povahy (dále jen „tržby z vývozu“) v roce 2024 dosáhly hodnoty 185,9 mld. Kč. Vývoj objemu tržeb z vývozu

z přímého vývozu výrobků a služeb.

kopíroval vývoj tržeb celkem v Jihomoravském kraji. Maxima dosáhly v roce 2024, kdy tvořily 61,7 % z celkového objemu tržeb, dosáhly hodnoty 185,9 mld Kč a v meziročním porovnání byly o 6,7 % vyšší.

Produktivita práce v jihomoravských podnicích s více než 100 zaměstnanci mírně vzrostla.

Velké průmyslové podniky zaměstnávaly 73,3 tis. zaměstnanců (fyzické osoby), počet zaměstnanců se meziročně zvýšil o 1,1 %. Produktivita, vyjádřená jako přepočet tržeb na jednoho zaměstnance, meziročně vzrostla o 0,4 % (mírný nárůst objemu tržeb i mírný nárůst počtu zaměstnanců). Průměrná měsíční mzda v průmyslových podnicích dosáhla částky 47 670 Kč a mezi kraji byla 5. nejvyšší. Oproti roku 2023 vzrostla o 7,2 %, ale oproti republikovému průměru byla o 1 803 Kč nižší.

Výsledky průmyslových podniků ve zpracovatelském průmyslu v detailnějším pohledu.

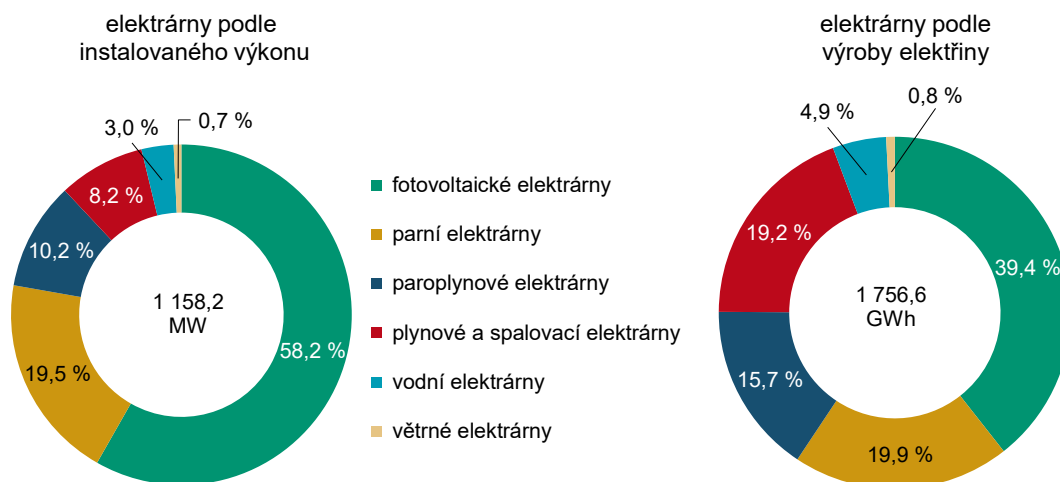
Za rok 2024 je k dispozici i podrobnější pohled na výsledky průmyslu v kraji. Celkem 244 velkých průmyslových podniků v kraji se s převažující průmyslovou činností řadilo do zpracovatelského průmyslu, ve kterém pracovalo 69,9 tis. zaměstnanců. Tržby tohoto odvětví v roce 2024 dosáhly 278,4 mld. Kč, z toho 185,1 mld. Kč (66,5 % z celku) tvořily tržby z vývozu. Největší část tržeb byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly stroje a zařízení jinde neuvedené (15,4 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu), v tomto odvětví byla zaměstnána téměř pětina z celkového počtu zaměstnanců zpracovatelského průmyslu. Druhá největší část tržeb byla realizována v průmyslových podnicích, které vyráběly počítače, elektronické a optické přístroje a zařízení (14,9 % z tržeb ve zpracovatelském průmyslu).

Energetika

Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v kraji tvořily jen zlomek republikového celku. Největší kapacitou disponují solární elektrárny.

Instalovaný výkon elektrizační soustavy v Jihomoravském kraji v roce 2024 činil 1 158,2 MW (5,0 % výkonu elektráren Česka, 7. nejnižší podíl mezi kraji, spolu s Olomouckým krajem). Více než polovinu instalovaného výkonu elektráren v kraji tvoří fotovoltaické elektrárny. Na území kraje zaznamenaly nejvýraznější rozmach v letech 2009 a 2010. V roce 2009 tvořily tyto elektrárny 23,9 % výkonu a v roce 2010 již 51,0 % instalovaného výkonu. V roce 2009 se instalovaný výkon elektráren celkem v kraji vlivem rozvoje fotovoltaiky zvýšil o 27,8 % a v roce 2010 dokonce o 66,0 %. V dalších letech se instalovaný výkon elektráren již nijak výrazně neměnil až do roku 2022, kdy byl zaznamenán 3,2% nárůst, v roce 2023 se celkový instalovaný výkon meziročně zvýšil o 12,5 % a v roce 2024 o 7,1 %. Celková struktura instalovaného výkonu elektráren podle typu, je zřejmá z uvedeného grafu.

Graf 3.28 Instalovaný výkon a výroba v elektrárnách podle typu v Jihomoravském kraji v roce 2024

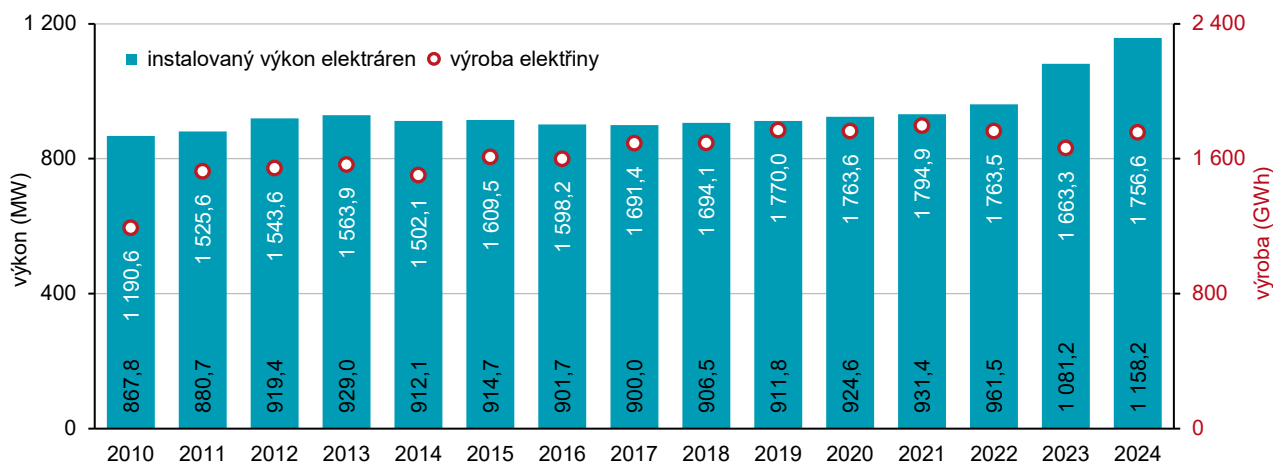

Zdroj: Energetický regulační úřad

V kraji bylo vyrobeno 45,1 % elektrické energie v elektrárnách využívajících obnovitelné zdroje.

V Jihomoravském kraji v roce 2024 elektrárny vyrobily 1 756,6 GWh elektrické energie, což bylo pouze 2,4 % výroby energie v Česku. Ve srovnání s ostatními kraji to byl podíl 8. nejnižší. Prvenství dlouhodobě patří Ústeckému kraji, zde bylo vyrobeno 20 104,2 GWh elektrické energie, což bylo 27,2 % výroby Česka. Přes dvě pětiny elektrické energie v roce 2024 byly v Jihomoravském kraji vyrobeny v elektrárnách využívajících „obnovitelné zdroje“ - 39,4 % energie vyprodukovaly fotovoltaické elektrárny, 4,9 % vodní elektrárny a 0,8 % větrné elektrárny. Celkem 19,9 % elektřiny bylo vyrobeno v parních elektrárnách, 19,2 % v plynových a spalovacích elektrárnách a 15,7 % v paroplynových elektrárnách.

Graf 3.29 Instalovaný výkon elektráren a výroba elektřiny v Jihomoravském kraji

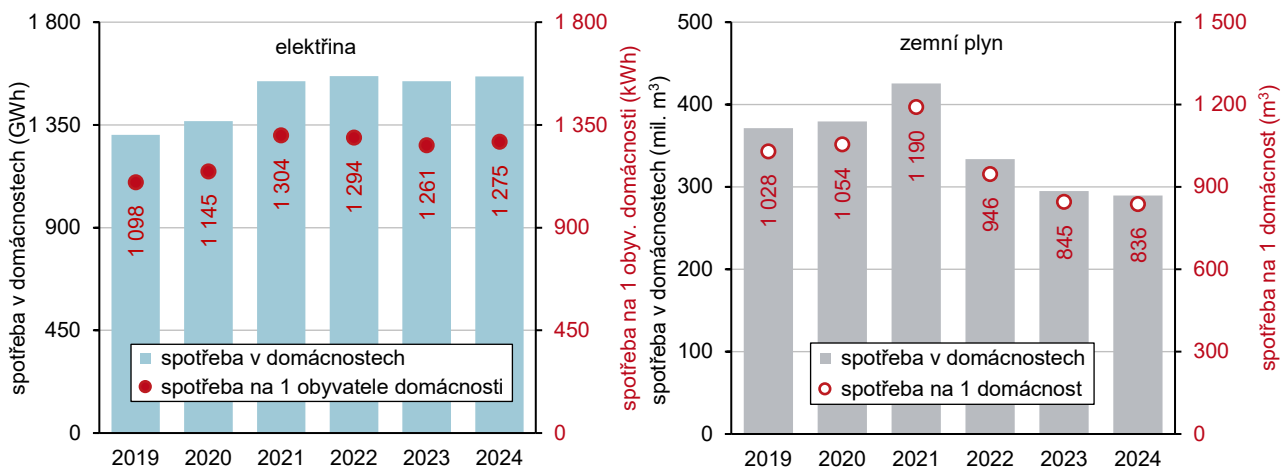

Zdroj: Energetický regulační úřad

V jihomoravských domácnostech spotřeba elektrické energie meziročně mírně vzrostla.

Zatímco na výrobě elektrické energie v Česku se v roce 2024 Jihomoravský kraj podílel 2,4 %, na spotřebě energie se podílel hodnotou 9,3 %. Spotřeba energie v kraji dosáhla 5 228,1 GWh, meziročně vzrostla o 46,0 GWh, tj. o 0,9 %. V domácnostech byl zaznamenán nárůst spotřeby o 1,4 %. Jeden obyvatel jihomoravské domácnosti v roce 2024 spotřeboval v průměru 1 275,1 kWh elektrické energie. Přepočtený údaj ovšem není srovnatelný s předchozími lety vzhledem k promítnutí výsledků SLDB 2021 do počtu obyvatel.

Graf 3.30 Spotřeba elektřiny a zemního plynu v domácnostech v Jihomoravském kraji¹⁾

¹⁾ v počtu obyvatel promítnuty výsledky SLDB 2021 - není srovnatelný s předchozími roky

Zdroj: Energetický regulační úřad

Spotřeba zemního plynu v domácnostech se nepatrně snížila.

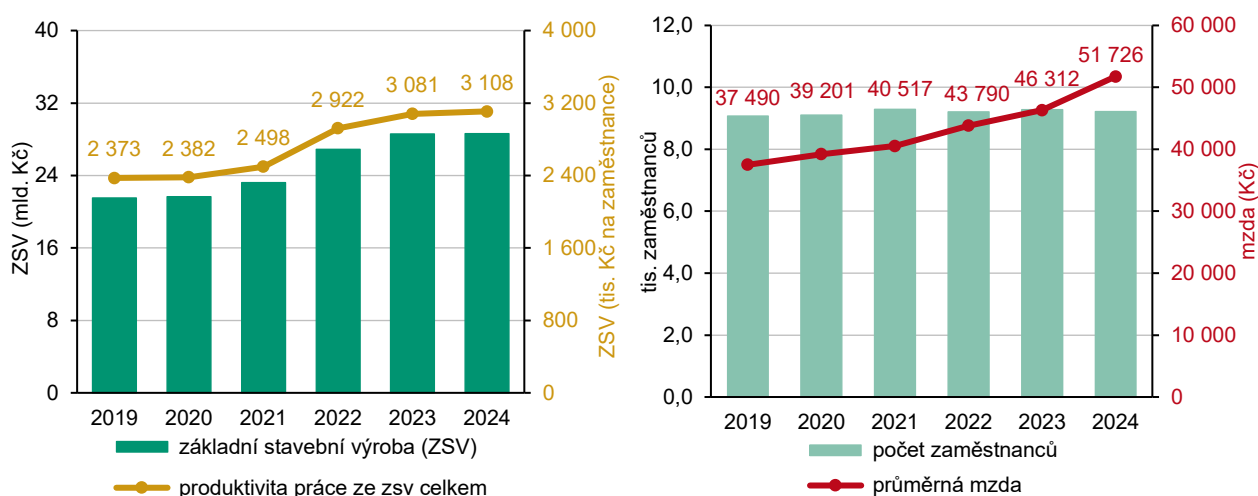
Jihomoravské domácnosti v roce 2024 spotřebovaly 289,3 mil. m³ zemního plynu, na jednu domácnost tak připadlo v průměru 836,4 m³ plynu, což je meziročně o 1,0 % méně. S ohledem na skutečnost, že velká část domácností v Jihomoravském kraji využívá zemní plyn k vytápění, je meziroční kolísání spotřeby závislé i na průběhu zimního období. Klesající spotřebu plynu v domácnostech za poslední roky lze přičíst jeho nedostatku a dramatickému nárůstu ceny.

Stavebnictví, stavební povolení

Počet zaměstnanců ve velkých stavebních podnicích se meziročně snížil jen nepatrně.

V roce 2024 mělo na území Jihomoravského kraje sídlo 71 středních a velkých stavebních podniků (podniky s 50 a více zaměstnanci), ve kterých bylo zaměstnáno 9,2 tis. osob. Počet zaměstnanců oproti předchozímu roku poklesl o 63 osob, tj. o 0,7 %. Průměrná měsíční mzda v těchto podnicích dosáhla částky 51 726 Kč (5. nejvyšší mezi kraji), oproti roku 2023 vzrostla o 5 415 Kč, tj. o 11,7 %, ale oproti průměru Česka byla o 1 812 Kč nižší.

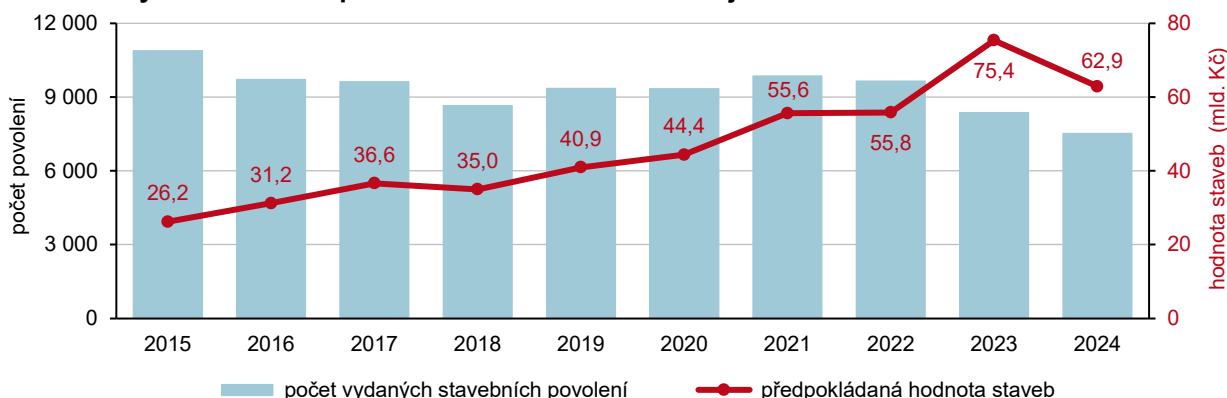
Graf 3.31 Stavebnictví v Jihomoravském kraji – podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v kraji

Základní stavební výroba v kraji meziročně vzrostla zásluhou inženýrského stavitelství.

Základní stavební výroba (ZSV) dosáhla hodnoty 28,6 mld. Kč v běžných cenách (2. místo v mezikrajském srovnání, 12,4 % republikového celku), oproti roku 2023 byla o 0,2 % vyšší (o 59 mil. Kč). V roce 2024 jihomoravské podniky realizovaly ve větší míře práce v oblasti inženýrského stavitelství (13,4 mld. Kč), o něco menší objem vykázalo pozemní stavitelství (13,3 mld. Kč). Oproti roku 2023 se objem prací pozemního stavitelství snížil o 8,8 %, u inženýrského stavitelství došlo ke zvýšení o 13,5 %.

Graf 3.32 Vydaná stavební povolení v Jihomoravském kraji

Vzrostla i produktivita práce. Meziročním vývoji objemu stavební výroby odpovídal i vývoj produktivity práce. Produktivita práce vyjádřená jako přepočet objemu ZSV na jednoho pracovníka dosáhla v kraji 3,1 mil. Kč a oproti roku 2023 vzrostla jen nepatrně o 0,9 %.

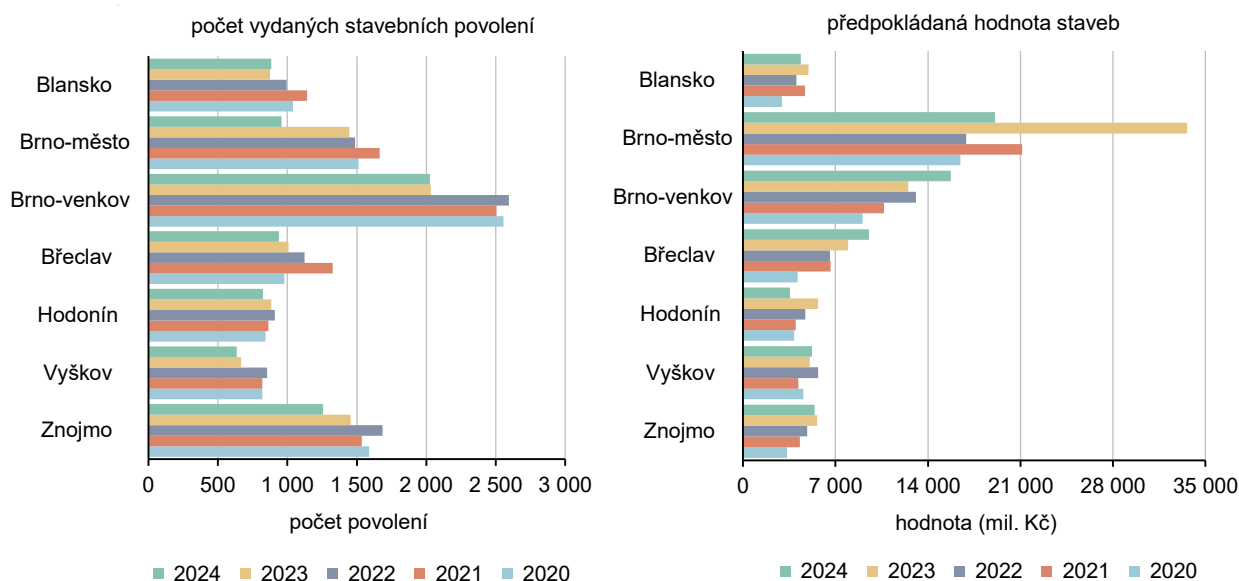
Výsledky stavebních podniků s 20 a více zaměstnanci.

Stavební podniky s 20 a více zaměstnanci v roce 2024 na území kraje realizovaly stavební práce v hodnotě 53,1 mld. Kč v běžných cenách (meziroční růst o 3,8 mld. Kč, tj. o 7,7 %). Nejvyšší objem prací na území kraje byl dosud vykázán v roce 2022 (54,4 mld. Kč). Na jednoho obyvatele kraje v roce 2024 připadly stavební práce ve výši 43,3 tis. Kč, což byla mezi kraji 3. nejvyšší hodnota. Z celkového objemu stavebních prací připadlo 27,1 mld. Kč na stavební práce pro veřejné zadavatele (v roce 2023 to bylo 23,1 mld. Kč).

Počet vydaných stavebních povolení v roce 2024 propadl pod hranici 8 tisíc.

V Jihomoravském kraji bylo v roce 2024 vydáno 7 521 stavebních povolení (SP), mezi ostatními kraji to byl 2. nejvyšší počet (po Středočeském kraji) a tvořil 10,5 % republikového celku. Meziročně došlo v Jihomoravském kraji ke snížení počtu vydaných SP o 847, tj. o 10,1 % a zařadil se na druhé místo po kraji Moravskoslezském (-1 342) k nejvyššímu poklesu vydaných SP ze všech krajů. Naopak růst počtu vydaných SP v meziročním srovnání byl zaznamenán pouze v Kraji Vysočina o 156, tj. o 3,5 % a Středočeském kraji o 21, tj. o 0,1 %.

Graf 3.33 Stavební povolení podle okresů v Jihomoravském kraji

Meziroční pokles počtu vydaných stavebních povolení kromě okresu Blansko.

Z okresů Jihomoravského kraje byl nejvyšší počet vydaných stavebních povolení v roce 2024 zaznamenán v okrese Brno-venkov (2 025), nejnižší v okrese Vyškov (635). V meziročním srovnání počtu vydaných SP došlo k poklesu ve všech okresech Jihomoravského kraje, pouze okres Blansko vykázal růst počtu vydaných SP (o 8).

Orientační hodnota staveb v kraji meziročně klesla.

Orientační hodnota staveb, na které bylo v kraji vydáno SP, dosáhla částky 62,9 mld. Kč (13,5 % republikového celku, třetí nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání). Jihomoravský kraj dosáhl nejvyššího poklesu orientační hodnoty staveb mezi kraji, a to 12,5 mld. Kč (o 16,6 %). Další meziroční pokles orientační hodnoty staveb byl zaznamenán v Olomouckém, Libereckém, Pardubickém Ústeckém, Královéhradeckém a Zlínském kraji.

Nejvyšší orientační hodnota povolených staveb je v Brně.

V kraji byla nejvyšší orientační hodnota staveb, na něž byla vydána SP, vykázána v okrese Brno-město. Částka 19,1 mld. Kč představuje 30,3 % podíl z krajského celku. Nejnižší hodnota ve výši 3,5 mld. Kč byla zaznamenána v okrese Hodonín. Orientační hodnota staveb meziročně vzrostla v okresech Brno-venkov (o 25,8 %), Břeclav (o 19,9 %) a Vyškov (o 3,1), v ostatních okresech došlo k meziročnímu snížení. Největší pokles byl v okrese Brno-město (o 43,3 %). Průměrná hodnota na jedno stavební povolení se v kraji pohybovala od 4,3 mil. Kč v okresech Hodonín a Znojmo do 19,9 mil. Kč v okrese Brno-město.

Bytová výstavba

Počet zahájených bytů v kraji meziročně poklesl.

Jihomoravský kraj se počtem 5 722 bytů, jejichž výstavba byla v roce 2024 zahájena, řadí mezi kraje na 2. nejvyšší příčku za Prahu. Uvedený počet bytů představuje 15,6 % republikového celku. V porovnání s rokem 2023 klesla zahájená výstavba bytů v kraji o 1,1 %, tj. o 62 bytů. Nejvíce bytů bylo zahájeno v Praze a v Jihomoravském kraji (hlavně zásluhou bytových domů) a ve Středočeském kraji (především v rodinných domech).

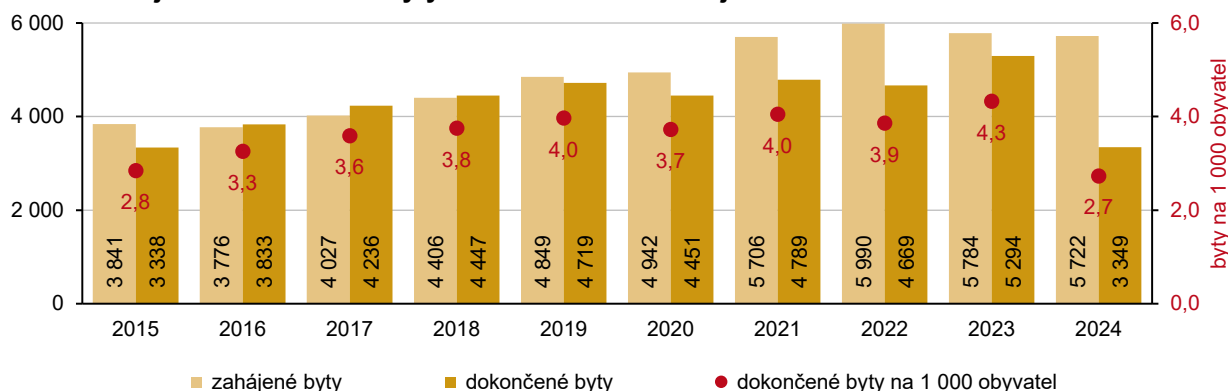
Ve struktuře zahájených bytů převažují byty v bytových domech.

V nových bytových domech byla v kraji zahájena výstavba 2 939 bytů (meziroční nárůst o 279 bytů, tj. o 10,5 %), což představuje 51,4 % z celkového počtu zahájených bytů. V nových rodinných domech byla ve sledovaném období zahájena výstavba 1 868 bytů, meziročně byl tento počet o 20 bytů (tedy o 1,1 %) nižší.

Počet dokončených bytů se oproti předchozímu roku snížil, mezi kraji byl 3. nejvyšší.

Počet dokončených bytů v Jihomoravském kraji v roce 2024 meziročně klesl o 36,7 %. Celkem bylo dokončeno 3 349 bytů, což je o 1 945 bytů méně než v roce 2023 a nejméně za posledních devět let. Na republikovém počtu dokončených bytů se kraj podílel 11,1 %, v mezikrajském srovnání byl počet dokončených bytů 3. nejvyšší po Praze a Středočeském kraji. Meziroční nárůst zaznamenala pouze Praha (o 1,2 %), ostatní kraje vykázaly pokles dokončené výstavby bytů. Nejvyšší meziroční pokles byl v Jihomoravském kraji, a to o 36,7 %.

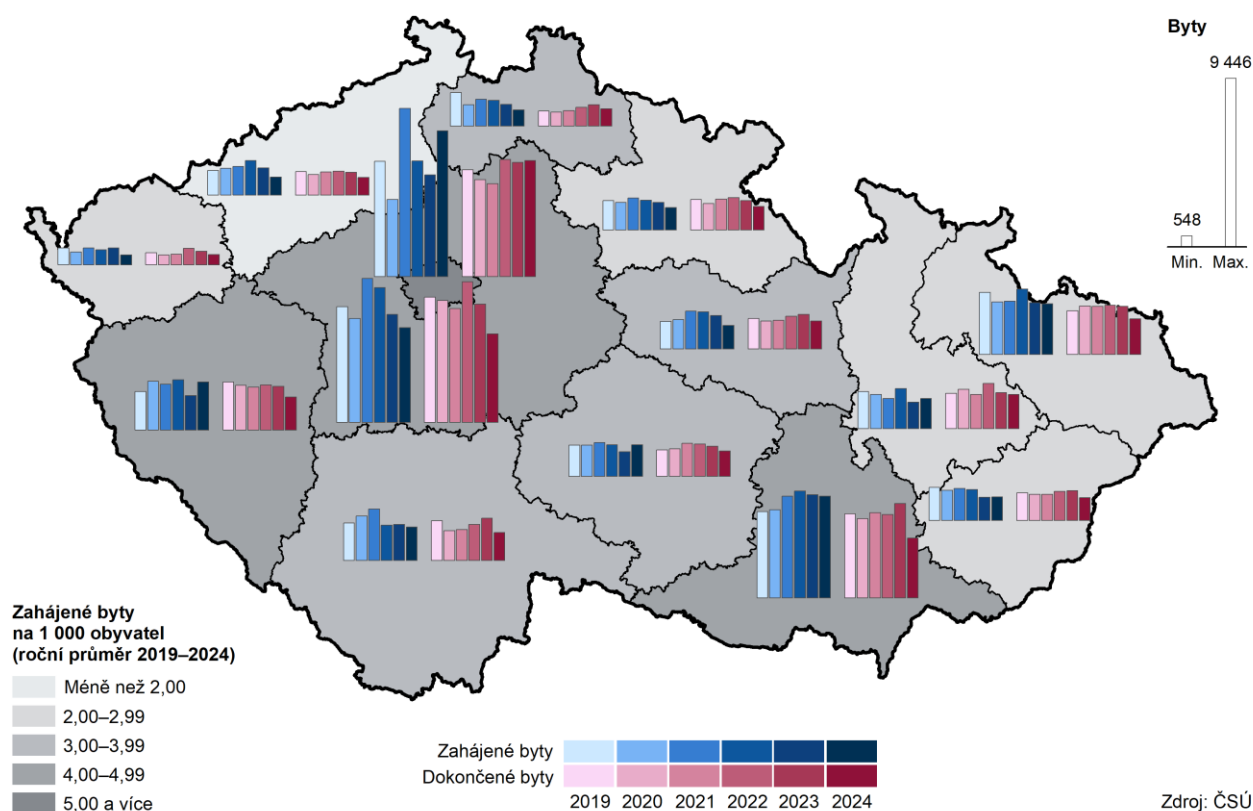
Graf 3.34 Zahájené a dokončené byty v Jihomoravském kraji

Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily čtvrtinu celkového počtu dokončených bytů.

V nových rodinných domech bylo v kraji dokončeno 1 875 bytů, což představuje 56,0 % z celkového krajského počtu. Meziročně počet bytů dokončených v rodinných domech poklesl o 437, tj. o 18,9 %. V nových bytových domech bylo v roce 2024 dokončeno 858 bytů, meziročně byl tento počet o 1 094 bytů nižší (o 56,0 %). Byty v nových rodinných a bytových domech tvořily přes 80 % z celkového počtu dokončených bytů.

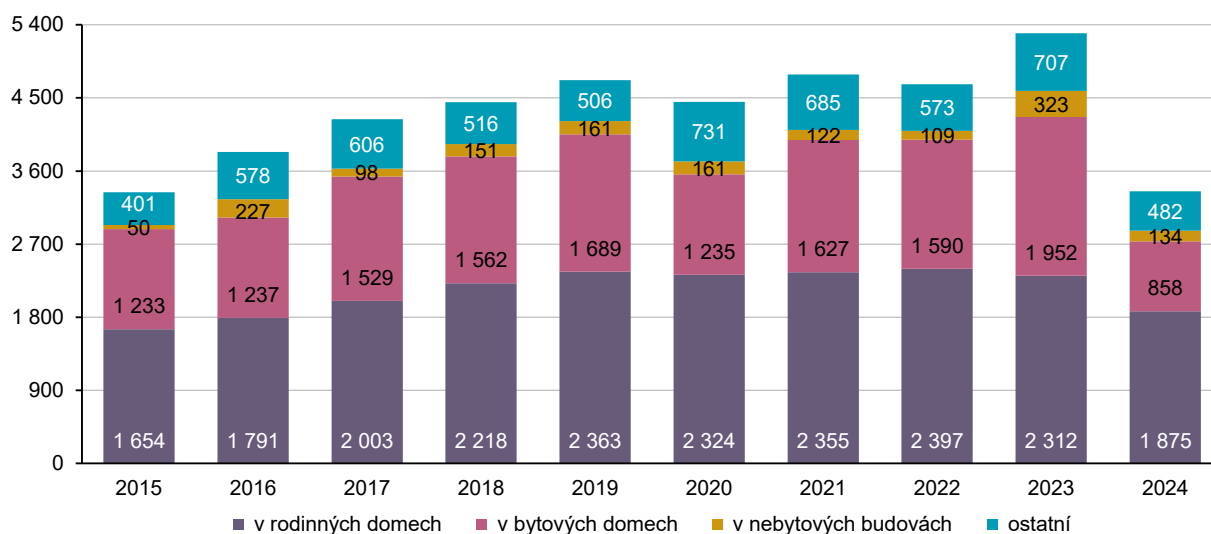
Bytová výstavba v krajích v letech 2019 až 2024

Nejvíce bytů bylo dokončeno v Brně.

V meziokresním srovnání bylo nejvíce bytů v Jihomoravském kraji dokončeno v okrese Brno-město (895 bytů, tj. 26,7 % krajského celku). Meziroční nárůst dokončených bytů vykázal jen okres Vyškov (o 9,2 %, tj. o 34 bytů). Všechny zbývající okresy zaznamenaly pokles (v Brně-městě dokonce o více než polovinu). Nejvíce bytů v rodinných domech bylo dokončeno v okrese Brno-venkov, a to 29,9 % krajského celku. Nejvyšší podíl bytů dokončených v bytových domech vykázal očekávaně okres Brno-město (51,5 %).

Graf 3.35 Dokončené byty podle druhu stavby v Jihomoravském kraji

Ceny nemovitostí

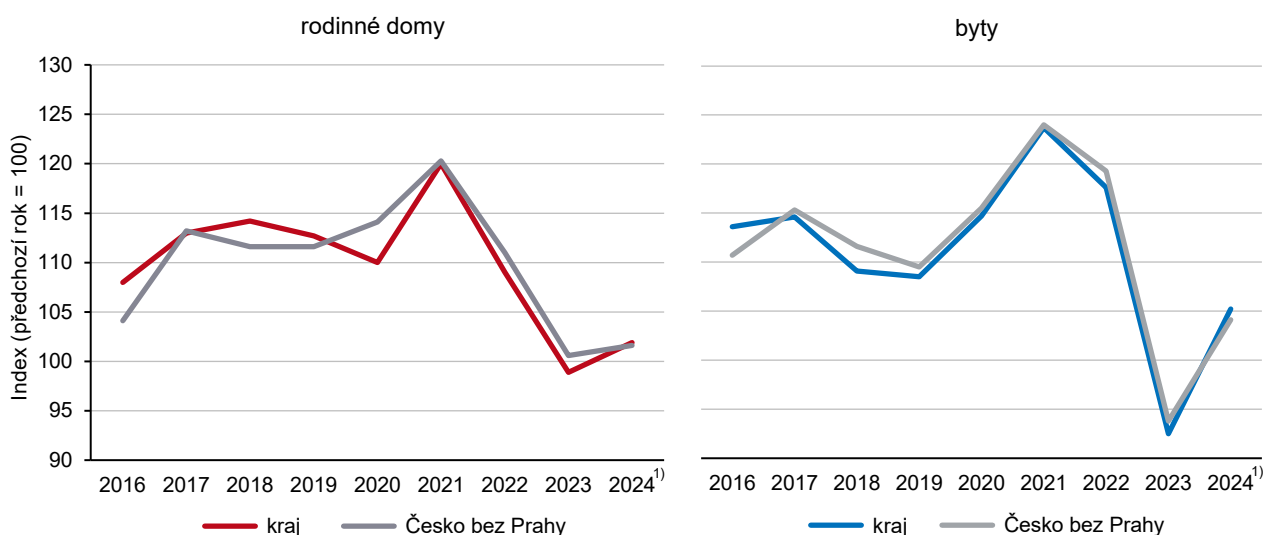
Indexy cen nemovitostí za rok 2024 jsou pouze předběžnými údaji.

Ceny bytů se v našem kraji zvýšily o 5,2 % ve srovnání s předchozím rokem.

Z údajů ČÚZK o jednotlivých řízeních o koupi nemovitosti, při níž byl zapsán cenový údaj, byly ČSÚ zpracovány informace o průměrných kupních cenách RD a bytů a byly vytvořeny cenové indexy. Údaje indexů cen nemovitostí za rok 2024 jsou zatím pouze předběžné. Tempo růstu cen rodinných domů i bytů na krajské úrovni v roce 2024 převýšilo celostátní úroveň (Česko bez Prahy).

Ceny rodinných domů se v roce 2024 v republikovém průměru bez Prahy meziročně zvýšily o 1,6 %. Vyšší jednotkovou cenu rodinných domů zaznamenala v roce 2024 většina krajů. Relativní přírůstek se pohyboval od 0,7 % v Kraji Vysočina do 3,3 % v Moravskoslezském kraji. V Jihomoravském kraji došlo k meziročnímu zvýšení cen rodinných domů o 1,9 %, a umístil se tak na šesté pozici v žebříčku. Ceny bytů se v roce 2024 ve srovnání s předchozím rokem v Česku bez Prahy zvýšily o 4,1 %. V našem regionu vzrostly o 5,2 % a kraj se umístil na 3. nejvyšší pozici v mezikrajském srovnání (po hl. m. Praha a Pardubickém kraji).

Graf 3.36 Indexy cen nemovitostí v Jihomoravském kraji a Česku (roční průměr)

¹⁾ údaje za rok 2024 jsou předběžné

Zdroj: Český úřad zeměměřický a katastrální

Nejdražší rodinné domy se prodávaly v okrese Brno-město.

Průměrné jednotkové kupní ceny rodinných domů byly v letech 2021-2023 (tříletý průměr) v Jihomoravském kraji na úrovni 99,4 % republikového průměru. V mezikrajském srovnání byla průměrná cena rodinných domů v Jihomoravském kraji (46 276 Kč/m²) třetí nejvyšší. Z celkového počtu prodáváných rodinných domů v letech 2021-2023 (součástí řízení je kupní smlouva) je patrné, že nejdražší rodinné domy v rámci kraje se prodávaly v okrese Brno-město (71 967 Kč/m²) a nejlevnější v okrese Hodonín (36 150 Kč/m²).

V mezikrajském srovnání byly ceny prodáváných bytů v kraji 2. nejvyšší.

Jednotkové ceny prodáváných bytů v kraji (62 580 Kč/m²) v průměru let 2021-2023 byly vyšší než republikový průměr o 8,1 %, v mezikrajském srovnání se jednalo o 2. nejvyšší ceny hned za hl. m. Praha (105 082 Kč/m²). Z okresů kraje se nejvýše umístil okres Brno-město (76 704 Kč/m²). Za nejnižší cenu se v průměru let 2021-2023 prodávaly byty v okrese Znojmo (43 497 Kč/m²).

Průměrná velikost bytů v kraji převýšila celostátní průměr.

Průměrná velikost prodáváných rodinných domů v období let 2021-2023 činila na celostátní úrovni 86 m², což odpovídalo průměru zaznamenanému v Jihomoravském kraji. Byty prodávané v Jihomoravském kraji v letech 2021-2023 měly v průměru 64 m² a svou velikostí se dostaly nad celostátní průměr (61 m²). Průměrná velikost

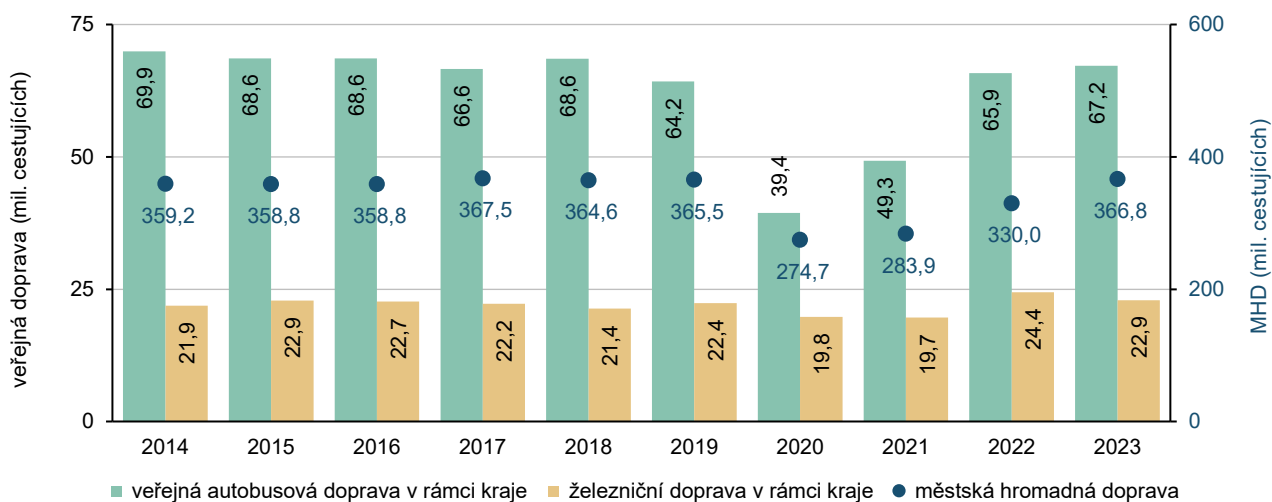
bytů v rámci krajů republiky se pohybovala od 58 m² v Ústeckém kraji po 64 m² v Jihomoravském kraji.

Doprava

Hustota silniční i železniční sítě je ve srovnání s ostatními kraji spíše nižší.

V silniční dopravě je v Jihomoravském kraji využíváno 4,5 tis. kilometrů silnic a dálnic. Silniční dopravní síť v kraji tvoří 135 km dálnic I. třídy, 26 km dálnic II. třídy, 426 km silnic I. třídy, 15 km silnic pro motorová vozidla, 1 464 km silnic II. třídy a 2 400 km silnic III. třídy. Hustota silniční sítě v Jihomoravském kraji (61,9 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 4. nejnižší. Provozní délka železničních tratí v kraji dosahuje 754 km. Hustota železniční sítě v kraji (10,5 km na 100 km²) je ve srovnání s ostatními kraji 5. nejnižší. Pro úplnost je třeba uvést, že v kraji je i 45 km splavných vodních cest využitelných pro pravidelnou dopravu.

Graf 3.37 Přeprava cestujících v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ministerstvo dopravy

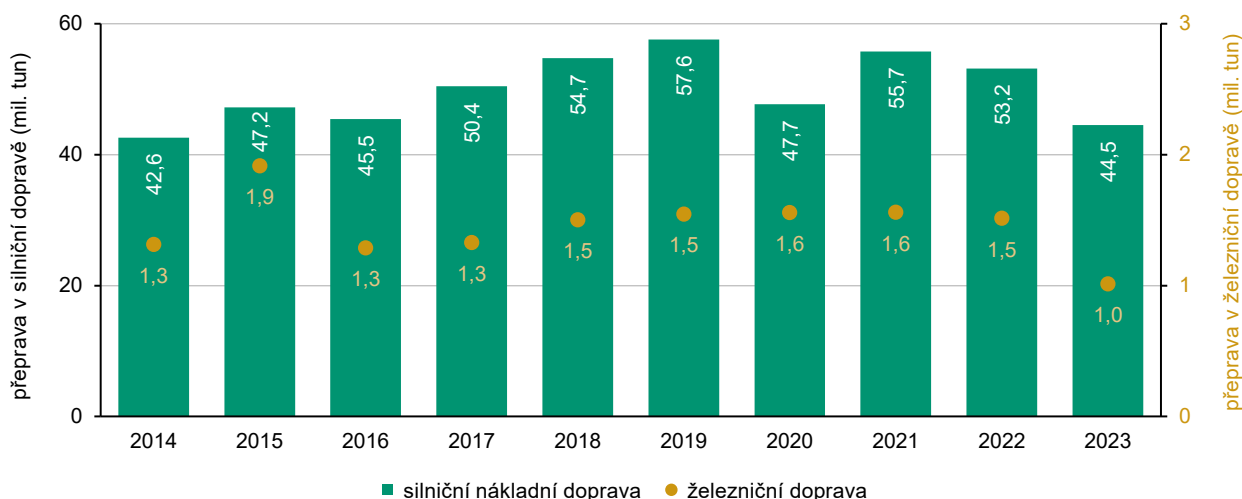
Autobusy v roce 2023 přepravily 67 mil. cestujících, železniční dopravu využilo 23 mil. osob.

Údaje o přepravě zboží a osob jsou zatím k dispozici jen za rok 2023. Veřejnou autobusovou dopravou v rámci kraje bylo v roce 2023 přepraveno 67,2 mil. osob, což bylo meziročně o 1,4 mil. více. Maximum přepravených osob, a to více než 77 mil., bylo zaznamenáno v roce 2010. Vlakem v kraji v roce 2023 cestovalo 22,9 mil. osob, v porovnání s autobusy je to o téměř dvě třetiny cestujících méně. Meziročně byl počet osob přepravených vlakem o 1,5 mil. osob nižší. Omezení pracovního i společenského života „covidovými“ opatřeními (práce i vyučování z domova) způsobily v roce 2020 pokles počtu přepravených osob v MHD o téměř jednu čtvrtinu. Po tomto období docházelo k postupnému navýšení počtu cestujících a rok 2023 mírně předčil předcovidové období v přepravě osob, a to o 0,4 procentního bodu.

Mnohonásobně více zboží se přepravuje po silnici.

Nesrovnatelné jsou výkony v přepravě zboží – přeprava zboží po železnici tvoří dlouhodobě jen zlomek objemu nákladní silniční přepravy. V roce 2023 bylo nákladní silniční dopravou přepraveno 44,5 mil. tun zboží (v roce 2019 dosud rekordních 57,6 mil. tun), po železnici jen 1,0 mil. tun. Největší část přepravy nákladní silniční dopravy každoročně tvoří přeprava zboží v rámci kraje (v roce 2023 25,0 mil. tun, tj. 56,3 % celku), 10,4 mil. tun tvořil vývoz zboží z kraje a 9,0 mil. tun zboží se do kraje z jiných krajů dovezlo.

Graf 3.38 Přeprava zboží v Jihomoravském kraji

Zdroj: Ministerstvo dopravy

Od roku 2019 v registru vozidel v kraji přibýlo téměř 65,1 tis. osobních automobilů.

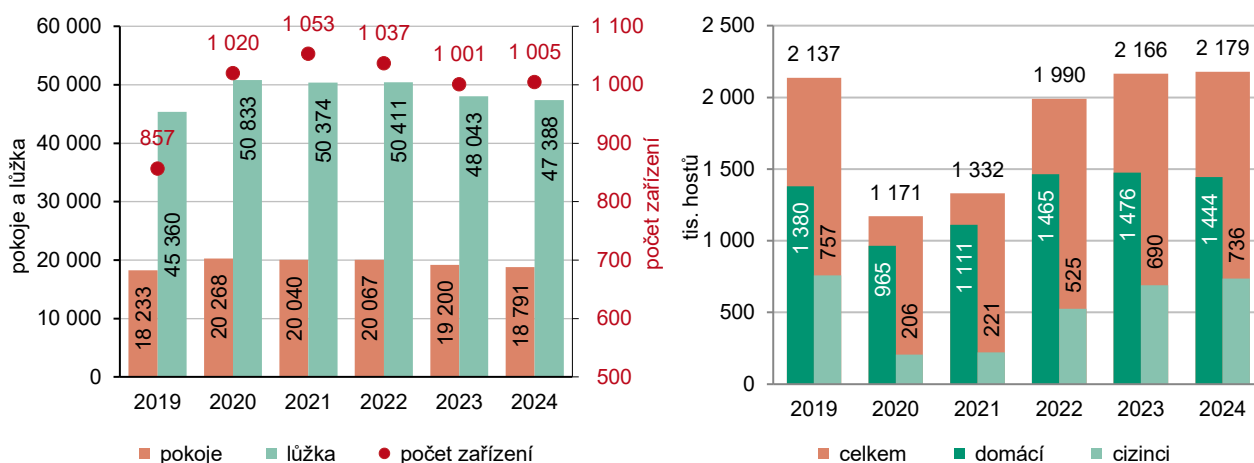
Každoročně se v kraji zvyšují počty vozidel. Na konci roku 2023 bylo podle Centrálního registru vozidel v Jihomoravském kraji evidováno 679,5 tis. osobních vozidel (614,4 tis. na konci roku 2019), 144,0 tis. motocyklů (132,4 tis.), 87,8 tis. nákladních automobilů (82,0 tis.) a 1,8 tis. autobusů (2,1 tis. na konci roku 2019). Pro srovnání úrovně „motorizace“ krajů lze použít přepočtený počet osobních automobilů na 1 000 obyvatel. V tomto srovnání je Jihomoravský kraj s počtem 556 osobních automobilů na 1 000 obyvatel až na 11. místě, nejvíce osobních vozů v přepočtu na 1 000 obyvatel je v Praze (759) a nejméně v Moravskoslezském kraji (517 osobních automobilů na 1 000 obyvatel).

Cestovní ruch

Dopady na návštěvnost ubytovacích zařízení.

Oblast cestovního ruchu a návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení byla v letech 2020 a 2021 výrazně ovlivněna dopady epidemiologické situace a s ní souvisejících omezujících opatření. Pandemie koronaviru, kvůli které bylo omezeno cestování a poskytování ubytovacích služeb, zvrátila začátkem roku 2020 do té doby rostoucí trend návštěvnosti. Ukončení stavu pandemické pohotovosti v květnu 2022 vedlo k opětovnému nárůstu návštěvnosti ubytovacích zařízení.

Graf 3.39 Kapacity a hosté hromadných ubytovacích zařízení v Jihomoravském kraji

Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v kraji.

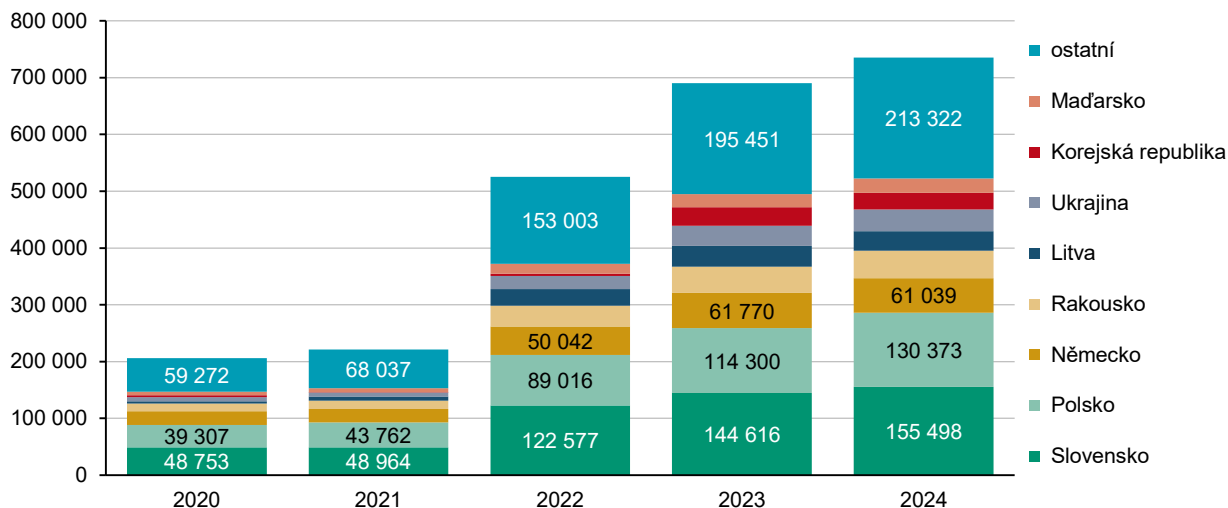
Hromadné ubytovací zařízení (HUZ) je zařízení s minimálně pěti pokoji a zároveň deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu. Podle výsledků šetření bylo v roce

2024 v Jihomoravském kraji 1 005 HUZ s 18,8 tis. pokojů a 47,4 tis. lůžek. V členění podle kategorií ubytovacích zařízení to bylo 209 hotelů, 561 penzionů, 68 kempů a chatových osad, 48 turistických ubytoven a 119 ostatních zařízení.

V ubytovacích zařízeních v kraji se ubytovalo 2,2 mil. hostů, což bylo meziročně o 13,3 tis. více.

V ubytovacích zařízeních na území Jihomoravského kraje se v roce 2024 ubytovalo 2,2 mil. hostů, což byl po hl. m. Praze druhý nejvyšší počet. Jednalo se o nejvyšší počet hostů od počátku sledovaného období. Oproti roku 2023 byl počet hostů o 13,3 tis. vyšší. Počet domácích hostů meziročně klesl o 32,1 tis., počet hostů z ciziny vzrostl o 45,4 tis., tedy o 6,6 %. Také ve srovnání s „předcovidovým“ rokem 2019 byl celkový počet hostů vyšší, a to o 42,0 tis. osob.

Graf 3.40 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v Jihomoravském kraji

Nejvíce zahraničních hostů přijelo ze Slovenska.

Nejvíce zahraničních hostů v roce 2024 přijelo do Jihomoravského kraje ze Slovenska (155,5 tis.), z Polska (130,4 tis.) a z Německa (61,0 tis.). Návštěvníci ze Slovenska byli nejpočetnější skupinou hostů v posledních 10 letech, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni hosté z Polska.